

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Puccinjeva 5 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich · Naročnina letno Lir 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Medtem ko sovjetski generali nadalje mečejo v boj množice ljudi in orožja, nadaljujejo Angleži in Američani svoje teroristične napade. Med drugim so v zadnjem času napadli bolgarski narod. V naši bližini pa so preteklo nedeljo napadli Celovec, kjer so nastale škode na posopjih in so bile osebne žrtve. Pri tem napadu kakor tudi nad italijanskim prostorom je bilo sestreljenih 18 sovražnih letal, po večini bombnikov.

O stanju na bojiščih nam je podalo nemško vojno poročilo v torek, 18. t. m. naslednji pregled:

Razvedrilo nemških rekonvalescentov

Führerjev glavni stan, 18. jan. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Severnozhodno od Kerča in severozapadno od Kirovgrada so se izjalovili ponovni boljševiški napadi. Na področju Zaškova so naše čete v žilavih borbah zavzele več krajev. Siloviti sovražnikovi prot'napadi so bili odbiti, sestreljenih je bilo 36 sovražnih oklopnikov.

Zapadno od Rečice so nadaljevali boljševiki z močnimi silami svoje napade. V težkih bojih so bili odbiti, nekaj vdorov je bilo očiščenih ali pa zajezjenih. Severozapadno in severno od Nevelja je začasno popustilo sovražnikovo bojno delovanje. Krajevni boljševiški sunki so ostali brez uspeha.

Severno od Imenskega jezera so bili ves dan trajajoči, težki sovražni napadi zaustavljeni v arditih bojih ter so bili sestreljeni številni sovjetski oklopniki.

Južno od Leningrada in južno od Oranienbaum so se tudi včeraj 'zjalovili vsi sovjetski polkusi, da bi prebili fronto. Sovražnik je izgubil v tem odseku 91 oklopnikov.

Pri obrambnih bojih v južnem odseku vzhodnega bojišča se je vsled svoje neomajne trdnosti odlikovala 10. bavarska divizija oklopnih granadirjev, ki ji poveljuje generalni poročnik Schmidt.

Na celotnem vzhodnem bojišču je bilo včeraj sestreljenih 214 sovjetskih oklopnikov.

Na južnoitalijanskem bojišču je potekel dan m'no. Prišlo je le do obojestranskega delovanja udarnih čet in do več neuspešnih sovražnih napadov na naše skrajno levo krilo.

Nemški državni minister Alfred Rosenberg, je imel v nedeljo v Pragi pomemben govor o nemški in evropski svobodi duha. Obratunal je s sovražniki Nemčije in Evrope, ki razširjajo po svetu propagando, češ da hočejo svoboditi Evropo nemške diktature in ji prinesiti svobodo. Prikazal je, kaj vse je že Evropa dala

Zakaj smo proti komunizmu

Zakaj smo Slovenci proti komunizmu? Odgovor na to vprašanje bi bil lahko zelo širok. Toda bolj kakor z besedami izražamo svoje nasprotje komunizmu s svojim notranjim občutjem, ki se upira vsakemu nasilstvu. Premnogo se je že zgrnilo nad slovenski narod žalostnih dogodkov, da bi mogli v vseh podrobnostih označiti, kaj vse je komunizem že zagrešil na našem narodu in kakšne bi šele bile posledice, če bi nam kdaj zaviadal. Na tisoče grobov je posejanih po slovenski zemlji. Neštejni domovi so porušeni. Premnogo družine so z doma pregnane in iščejo zavetja v Ljubljani. To je vse tako očitno in znano, da lahko poudarimo samo eno: dogodki sami kličejo vse poštene Slovence, da se strnejo v trajno celoto, ki bo idejno in v oboroženi borbi zdrobila komunistično nevarnost.

Veliko dogajanje v sedanji vojni se bliža svojemu višku. Prišel je čas, ko mora vsak narod čim trdneje stati na svojih tleh, da ne omahne v siloviti vihr. Evropski narodi, ki so bili potegnjeni v današnji boj, občutijo skrajno potrebo, da se znajdejo in postavijo na lastne noge. Če bi se slepo prepustili razkrojevalnemu početju komunističnih agentov, bi bila njihova smrtna obsojda kmalu napisana. Ko pa se zgrinjajo okrog svoje lastne narodne ideje, so že rešili sebe in pokazali pred svetom svojo zrelost. Nas Slovenci je na žalost dolgo zastarjala stara razcepjenost. Toda v zadnjih mesecih, ko je Nemčija dala oporo našemu narodnemu dvigu, smo se znašli in se izpametovali. Komunizem je omejen le še na peščico obupancev, ki se skrivajo po gozdovih. Vse drugod pa se narod naglo iztrezuje. Ljubljanska pokrajina z Ljubljano vred je ozdravljena. Znamenita božična spomenica je prepričala še poslednje zakrnjence, da gre naša pot v bodočnost

le skozi tabor protikomunističnega bloka. Iztreznjenje v Ljubljanski pokrajini in še posebno v slovenski prestolnici blagodejno vpliva tudi na ostale slovenske predele, zlasti na primorske rojake. Zdravi slovenski živelj na Goriškem in Tržaškem, na Krasu in v Istri se naglo otrasa kužnih klice in odvrta pretečo nesrečo, ki bi te kraje morda še hujše prizadela kakor je že zadela Dolensko in Notranjsko.

Slovenci smo in Slovenci hočemo ostati! To je kratek naš program, s katerim pa je mnogo povedano. Usoda nas je postavila za varuhe zemlje, preko katere vodijo važna evropska pota na morje, na Jadran. Odpira se nam svetla bodočnost, — toda samo tedaj, če bomo znali varovati in eskrbovati svojo dragoceno dediščino. Če hočemo živeti, se moramo zavedati svoje narodnosti. Slovenska narodna zavest more obstati in se razrasti le v družbi drugih evropskih narodov, ki branijo svojo usodo, svojo civilizacijo in svojo samobitnost. Prav radi verjamemo, da bi bil tako dragocen kosček Evrope, na katerem mi živimo, dobrodošel izkoriščevalnemu mednarodnemu kapitalizmu. Ta ne štodi sredstev, kjer je treba podpirati razkrojevalne elemente in podpihovati njih razdejalne strasti. Judovstvo in brezvestna svetovna plutokracija omogočata komunizmu razmah in ga podpirata. Toda vse to početje lahko traja le tako dolgo, dokler traja vojna. Ko bodo sovražniki Evrope zaman treskali ob njeno zidovje in si skrhalo zobe, tedaj se bo končalo tudi njihovo razdiralno delo med Slovenci. Ničesar se nam ni bati, dokler krepimo svojo narodno samobitnost. Naša odločnost v borbi proti komunizmu je važen prispevek k skupnemu evropskemu odporu proti razdor in nasilju. Tega se Slovenci bolj in bolj zavedamo in zato vedno odločneje nastopamo proti komunizmu.

za svetovno kulturo. Omogočena mora biti svoboda, da se bo nadalje gojila in ustvarjala nemška in evropska kultura. Zato velja le eno geslo: v prah z vsemi sovražniki čestitljive in ljubljene Evrope!

Poljsko-sovjetski spor, ki traja že dalje časa, je posebno zadnje dni vzbudil veliko pozornost. Poljska bezunska vlada v Londonu bi se rada pogajala s Sovjeti, ti pa so jo gladko odbili in s tem neposredno udarili tudi Anglijo in Zedinjene države, katere naj bi posredovale med Poljsko in Sovjeti.

Prezident Roosevelt bi se rad bojeval brez konca in kraja. Sedanja vojna je za Ame-

riko velik dobičarski posel. Zato je Roosevelt predlagal kongresu, naj dovoli sto milijard dolarjev kredita za novo proračunsko leto. To je tako ogromna vsota, da bi z njo lahko utvarili velikanske kulturne dobrine na vsem svetu. A vse to bo šlo za uničevanje in morijo.

Angleži in Američani ne opustijo nobene prilike, da ne bi grozili manjšim državam, ki vzdržujejo z Nemčijo naval boljševizma. Dobili pa so že ponovno odločen odgovor. Zlati Rumunija in Bolgarija sta po svojih predstavnikih in po svojem tisku ponovno izpovedali odločno voljo, da se ne dala speljati na nečastno pot, na katero je krenila Badoglijeva Italija, ki danes drago plačuje svojo sramoto.

V Severni Afriki razsaja malarija

Posadke portugalskih ladij, ki vozijo v Severno Afriko poročajo, da divja na raznih krajih nekdanje francoske Severne Afrike malarija. Bolezen je zavzela že precej velik obseg. Čeprav je razumljivo, da niso bile objavljene nikake številke o bolezenskih primerih, vendar se lahko reče, da so vse bolnišnice prenapolnjene z malaričnimi bolniki. Poročajo, da mladi ameriški vojaki zelo slabo prenašajo bolezen in da je bilo že mnogo smrtnih žrtev. Tudi številni civilisti in domačini so oboleli. Naglašajo, da ameriški vojaški krogi zelo resno presojajo epidemijo ter da je bilo odrejeno takojšnje cepljenje vseh ameriških vojakov proti rumeni mrzlici.

Letošnji predpisi so tako strogi, da cepilje celo potnike, ki se mude v severnoafriških lukah le nekaj ur. Poleg tega je predpisana karantena za vse ladje, ki plovejo iz severnoafriških luk. Ker povzroča poleg tega epidemija gripe, ki vlada med zavezniki četami v Italiji, sleh'njim ve-

like izgube, skrajno skeptično presojajo bojno sposobnost divizij, ki so namenjene za evropsko bojišče. Vrhu tega je med vojniki angleške osme in ameriške pete armade taka zavirljivost, da včasih dobi že kar značaj sovražnosti. Angleži se čutijo zapostavljene, ker sta plača in oprema Američanov mnogo boljši od njihove. Angleži, ki se imajo za veterane afriške vojne, vedno znova trdijo, da Američani vojaško doslej še niso nič naredili, da so pa vkljub temu bolje plačani in da si sploh po'zkušajo narediti življenje čim prijetnejše. Američani se radi obnašajo precej pon'ževalno nasproti svojim angleškimi zaveznikom.

Poravnajte naročnino!!!

DOMAČE NOVICE

* Se dva kočevska boreca na Orlovem vrhu. Pretekli petek popoldne je bil v Ljubljani pogreb se dven kočevskih domobrancev, Jožeta Meglena in Antona Umbergerja. Prvi je bil težko ranjen v nogi in je 12 t. m. umrl v bolnišnici na Studencu, drugega pa je zadela mina in je bil zdaj pripeljan v Ljubljano. Pogreb je bil vojaško skromen in obenem dostojanstven. Ko sta pokojna ležala na Zalah, so ju mnogi kropili. Na vsaki krsti je bil po en krasen venec s slovensko trobojnico, prvi predsednika Rupnika, drugi pa od kočevskih soborcev. Po dva domobranci v vojni opremi sta tvorila častno stražo. K pogrebu je prikorakal častni vod domobrancev, ki je izkazal zadnji pozorav. Nato se je razvil žalni spreved. Pogrebnim obredom na Gradu so prisostvovali tudi predstavniki občinstva in častni vod je oddal poslovilno salvo.

* Opozorilo. Uprava policije v Ljubljani opozarja. Ker se še vedno dogaja, da občinstvo ostaja na cestah po policijski uri (20. ura), se javnost opozarja, da se bodo takim osebam nele odzemale osebne izkaznice, ampak se bo proti njim kot nevarnim za javno varnost najstrožje postopalo.

* Pisemske pošiljke v Nemčijo (in v ostalo inozemstvo, ko bo sprejemanje pošilk zanj dovoljeno) je treba oddajati odprte na pošti pri okenču. Na pošilkah mora biti napisan naslov pošiljatelja ali prinašalca, ki se morata ob predaji pošiljke legitimirati. Pošiljatelj ne smejo na pošiljke nalepljati znamk, temveč morajo pristojbino plačati na pošti. Pisemske pošiljke za inozemstvo, ki jih pošta pobere v Nemčiji, vrne pošiljatelju.

* Nemški dnevnik v Trstu je pričel izhajati pretekli teden. Imenuje se »Deutsche Adria-Zeitung« (po naše Nemški jadranski dnevnik). List je zelo dobro urejevan, saj je nemško novinarstvo zlasti v zadnjih dveh desetletjih doseglo velik razmah in veliko tehnično popolnost. Tako je tudi novi jadranski dnevnik lepo spričevalo nemške novinarske spretnosti. List redno prihaja v Ljubljano. Založba in uredništvo imata svoj sedež v Trstu, Goldonijev trg 1. Berlinsko uredništvo pa je v Berlinu, Potsdamerstrasse 68. List izhaja vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah. Naročnina znaša pri nas 25 lir, v Nemčiji pa 3 marke.

* Potniški promet Ljubljana—Trst. Pričenši s ponedeljkom 17. t. m. sta vzpostavljeni med Ljubljano in Trstom v vsaki smeri po dve dnevni zvezi brez prestopanja v Postojni. Iz Ljubljane odhajata vlaka ob 5.30 in 12.40, iz Trsta pa ob 6.57 in 13.20.

* Železniški promet Ljubljana—Grosuplje obnovljen. Od ponedeljka 17. t. m. spet vozijo vlaki med Ljubljano in Grosupljem in sicer odhajajo iz Ljubljane ob 7.50, 12.31 in 18. uri, iz Grosuplja pa ob 8.40, 13.16 in 18.52. Na progi Ljubljana—Smarje-Sapa vozi od 14. t. m. tudi večerni par potniških vlakov. In sicer odhaja iz Ljubljane vlak ob 18. uri, iz Smarje-Sapa pa ob 18.35.

* Izpopolnitev hišnega zaklonišča! Dognano je, da so v Ljubljani nekatera zaklonišča pomanjkljiva. Zato so hišni lastniki in upravitelji pozvani, naj čim prej odpravijo nedostatke. Obenem se pozivajo vsi hišni starešine, da pregledajo zaklonišča v hišah, za katere so odredjeni, in da ob ugotovitvi pomanjkljivosti prijavijo kršitelje upravi policije.

* Predpisi glede zatemnitve se morajo strogo izvajati, na kar čitatelje ponovno opozarjamo. Zatemnitev mora biti popolna, da ne uhaja noben trak svetlobe na cesto ali na dvorišče. Posebej so še opozorjeni lastniki motornih vozil, da se ravna po predpisih glede zatemnjevanja žarometov. Varnostni organi imajo strog nalog, da prijavijo sleherno prekršitev in so kazni prav občutne.

* Zaplomba imovine upornikov. Pretekli teden je bilo objavljeno, da je zaplenjena imovina naslednjih upornikov in njihovih družinskih članov: visokošolca Jožeta Verliča, odvetniškega pripravnika dr. Martina Briškega, sodnega pristava dr. Boža Kobeta, sodnika Josipa Rusa, odvetnika dr. Borisa Puca in pisatelja Mileta Klopičiča. Vsi so iz Ljubljane.

* Iz Grosupljeja poročajo, da so si močno odahnil, odkar so po železnici zopet zvezani z Ljubljano. Težke čase so preživljali v zadnjih dveh letih, mnogo je bilo uničevanja in mnogo pobojev tam okrog. Nastopila je revščina. Mnogo delavcev bo moralo iti s trebuhom za kruhom. Zdi se Grosupljeja zastražili domobranci.

* V Novem mestu se življenje spet normalno razvija. Mnogo beguncev je v Novem mestu in zanje mora skrbeti dobrodelna pisarna, ki je ustanovila tudi ljudsko kuhinjo. Po vsem mestu so zbrali posodo, ljudje so darovali tudi živila. Delo dobrodelne pisarne dopolnjuje Zimska pomoč, ki jo vodi novi okrajni glavar g. Skubic.

Tako naj bi bila Nemčija zaslužnjena

Angleški dnevnik za široko množico »Daily Mail« se je te dni znova bavil z židovskimi utvarami o povojni ureditvi sveta, ki so postale v Angliji v zadnjih mesecih zelo priljubljene predmet časopisja in radia. Angleški list podčrtuje krvoločne uničevalne načrte ter pri tem daje besedo tudi velikemu apostolu angleškega sovražstva Vansittartu, ki je izkoristil to priložnost za ponovno objavo svojih znanih blaznih idej. O tem poročajo nemški listi:

Nov je pri teh zahtevah po uničenju Nemčije predlog, ki zahteva pod vojaškim nadzorstvom odstranitev vseh naprav v tvornicah nemške tehnične industrije. Nadzorstvo nad Nemčijo naj bi trajalo 75 let. Za duha britanskih uničevalnih politikov je zlasti značilna zahteva, da bi bilo treba vsa podjetja, ki bi v Nemčiji morda znova prišla z delom, takoj bombardirati.

Ti načrti pa Vansittartu, ki se je že od nekaj odlikoval z izbruhi svojega sovražnega duha in je vsem uničevalnim načrtom vedno še dodal kakšno abotnost, še niso zadostni. Zahteva najmanj 20-letno vojaško zasedbo Nemčije. Če bi le mogel, bi to dobo še podaljšal. Zaradi tega bi najrajši videl, če bi trajanja te dobe sploh ne določil. Njegove neozdravljive histerične ideje dosegajo svoj višek v stavku: »Nemci morajo biti ponižani!«

Angleški zgodovinar in pisatelj H. G. Wells pozdravlja te uničevalne načrte. Zahtevu po razbitju Nemčije podkrepljuje s trditvijo, da vsa nemško govoreča ljudstva niso en sam narod. »Hanoveranci in Prusi, Saksonci, Bavarci in Avstrijci so različni ločeni narodi,« pravi Wells, ki s tem dokazuje svojo politično nezrelost. Članek v »Daily Mailu« znova označuje židovske uničevalne načrte nemških nasprotnikov, ki bi radi uničili vse, kar nemško govori, kar je nemško in kar je od Nemcev ustvarjeno.

Kaj pravi irski pisatelj

Irski pesnik Bernard Shaw je naredil nekaj zbadljivih pripomb k angleškim uničevalnim načrtom, ki proglašajo razbitje Nemčije. Shaw je glede teh vprašanj drugačnega mnenja kakor Churchill, Vansittart in tovariši. Vse te uničevalne načrte imenuje namreč »bojazljivo nesposobnost in nezadržana predrznost« ter očita Britancem in njihovim zaveznikom, da vojne ne vodijo viteško.

Glede vprašanja vojnih zločincev opozarja Shaw Angleže na grozovitosti, ki jih počenjajo pri bombardiranju nemških mest ter izrecno ugo-

* Življenje v Kostanjevci se je uredilo, kolikor je pač v današnjih razmerah mogoče. Zveza z Novim mestom je dnevna. V najbližji okolici Kostanjevce se komunisti ne pojavljajo, drže se bolj daleč v stran. Ubežniki ripovedujejo, da je zdravstveno stanje med komunisti v Gorjancih obupno.

* Turjaški grad, prej najmočnejši na Dolenjskem, je zdaj skoraj popolnoma razdejan. Streha je bila že ob obleganju v lanskem septembru razbita. Strope je razdejal požar in so se zrušile do obokanih kleti. Grajska kapela je podrtja z zakristijo vred. Gospodarsko poslopje je požgano, hiše naokrog so deloma porušene, deloma požgane. Ljudstvo je obubožano.

* Novice iz Bele Krajine niso razveseljive. Zakaj ne, si lahko mislite. V Gradcu so komunisti ubili župana Ivana Pluta. Prav tam pa je končal svoje življenje komunist Cerjanc, ki je strahoval Gradac in okolico. Na Radovci so komunisti zažgali župnišče in gospodarsko poslopje pri Metkoviču. Pri gašenju je zgorel Jože Bajuk iz Bojanje vasi. Na Krašnjem vrhu je umrl Matija Cesar, ki so mu komunisti na Soščah ubili sina Martina. Na Radovljici pa je umrl vinogradnik Matija Slobodnik, ki je prepotoval mnogo sveta. Žet mu je umrl v internaciji, da zdaj ni moškega pri hiši, ki bi skrbel za osirotele otroke. Na Lokvici je smrt pobrala Martina Pluta.

* Nov slovenski župan v Idriji. Za idrijskega župana je bil imenovan g. Filip Vidic, upokojen rudniški uradnik. To je po dolgih letih prvi idrijski domačin na županskem stolu. Idrija je dobila tudi novega župnega upravitelja Ludvika Likarja.

* Zlata maša zaslužnega tržaškega župnika. Na praznik Treh kraljev so v škednju pri Trstu slovesno proslavili 50-letnico mašništva splošno priljubljenega župnika Josipa Macarola. Slavljenec je po rodu od Sv. Križa pri Tomaju na Krasu, kjer se je rodil 1868. K zlati maši se je zbralo mnogo rojakov, prispele pa so čestitke tudi iz Ljubljane.

* Na Reki je umrl na novoletno jutro za srčno kapjo stolni kanonik msgr. Alojzij Kraševac. Rodil se je 1882 v Tominjah pri Ilirski Bistrici. Služboval je kot kaplan v Predloki v Istri, potem je bil 12 let župnik in 18 let župnik in dekan pri Hrušici. Pred poldrugim mesecem se je preselil kot kanonik na Reko, kjer ga je ugra-

tavilja, da je »mного bomb nedvomno padlo na otroška zavetišča in bolnišnice«. Ko je bilo predlagano, naj bi prepovedali tak način vojevanja, so Angleži vse te predloge odklonili. »Ali lahko trdimo,« pravi Shaw, »da so bila najhujša dejanja Nemcev grozovitejša kakor je pa smrt zaradi bombe v otroškem zavetišču v Berlinu ali Bremenu?«

Shaw zaključuje svoje opombe k britanskim uničevalnim načrtom z zagotovitvijo, da bodo angleški predlogi za razbitje Nemčije ter za uničenje nemškega naroda Nemce nujno pripravili do tega, da bodo stisnili zobe in sklenili, »da rajši umro v zadnjem grobu, kakor pa da bi kapitulirali.«

Odmevi

* Silovit potres v Argentini. Vsa Argentina je v obupu in žalosti zaradi potresne katastrofe, ki je zadela San Juan, glavno mesto istoimenske pokrajine. Iz doslej dospelih poročil je razvidno, da je nesreča mnogo večja, kakor so prvotno domnevali. Uradno poročajo, da je porušeni 90% hiš, med njimi vladna poslopja, katedrala in mnoge cerkve. Vse javno poslovanje je prekinjeno, mesto je brez elektrike, vode in plina. Nedeljski večerni listi v Buenos Airesu pišejo o 1000 mrtvih. »Critica« govori celo o 3.500 mrtvih ter o več ko 7.000 ranjenih. S posebnimi vlaki je doslej prispelo v Mendoza že 2.000 ranjencev. Potres je razsajal v soboto okrog devetih zvečer, bili so trije sunki, katerih vsak je trajal po eno minuto, bili pa so vedno bolj siloviti. Posledice so bile strašne, zlasti ko so nastali požari. Argentinska vlada je odredila narodno žalovanje.

* Proti moritvi iz zraka. Slovaški škof Voščak je te dni pisal v »Slovaku«, da Angloameričani uporabljajo svoja letala kot morilne priprave proti nedolžnemu prebivalstvu in za rušenje vsega tega, kar je ustvarila krščanska kultura v 2.000 letnem razvoju. Niti v bolnišnicah niti v cerkvah ni mirojubno prebivalstvo varno pred temi napadi. Vražja jeza divja proti svetiščem in molilnicam. Zaradi tega mora priti maščevanje, da bo potem zopet mir na zemlji.

* Koleri v Indiji. Po ameriških vesteh iz Bombaya zahteva kolera med indijskim prebivalstvom v Bengaliji še nadaljnje številne žrtve. Zlasti v Citagongu in v okrožju Barempore je zahtevala bolezen številne nove smrtno žrtve. V dveh vasi, ki sta šteli 2.000 prebivalcev, je na primer umrlo na koleri 600 ljudi.

bila nagla smrt. Bil je vzoren duhovnik, odločen narodnjak in velik dobrotnik istrskega ljudstva.

* Sedemdesetletnico praznuje ugledni ljubljanski trgovec in posestnik Josip Olup. Po rodu je iz Drače vasi pri Konjicah in se je iz skromnih razmer povzpel do današnjega lepega položaja. Njegova dobrotljivost je splošno znana. Kakor je skrben za svojo družino, tako mu je pri srcu tudi prospek mesta Ljubljane. Dolga leta je pripadal občinskemu svetu in je deloval v različnih odsekih. V jeseni svojega življenja je še izredno čvrst in delaven, njegove največje sreče pa je široki krog vnukov in vnučic. Tudi mi želimo g. Josipu Olupu še mnogo zdravja!

* Smrt na zaledeneli Dravi. 11-letni sofar Karel Handel se je drsal s svojim bratom na zaledeneli Dravi pri Ptujju. Z brega ju je opazoval njun oče, upravni uradnik pri okrožnem vodstvu v Ptujju. Naenkrat se je led pod fantoma strl in dečka sta pred očetovimi očmi izginila med debelimi ploščami. Karel je takoj zašel pod ledeno skorjo, da ga ni bilo mogoče rešiti, njegovega brata Albina pa je rešil neki delavec, ki mu je vrgeel vrvi.

* Žrtev nesreče z mino je postal dijak Herman Pirih, sin finančnega podpreglednika s Trate pri Ljubljani. Prejšnji četrtek je šel v hrib nad Dravljami. Nič hudega sluteč je stopil na zakrito mino, ki je takoj eksplodirala in dečka razmesarila. Preden so mogli reševalci prepeljati s smrtjo se borečega dijaka v bolnišnico, je izdihnil.

* Matičičeva povest »Petrinka«, ki je pred kratkim izšla v Vodnikovi družbi, je globoko občutena epopeja slovenski materi. To zgledno pripovedno delo iz kmetskega življenja na Notranjskem bo še dolgo verno zrcalo in topel vzvir prave ljubezni do domače hiše in naše lepe zemlje. Vsi, ki ljubite slovensko izvirno leposlovje, sezite nemudoma po tej vredni knjigi! Knjigo dobite v pisarni Vodnikove družbe (Narodna tiskarna), v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova 3, ali pa v knjigarni Učiteljske tiskarne, Frančiškanska ulica 6.

Sprememba časa zatemnitve

Od 20. t. m. dalje je čas zatemnitve od 17.30 do 6. zjutraj.

Mimek

Mimek je bila srčkana goskica. Našli smo jo nekoč o Veliki noči na bregu potoka Trnave. Sedela je v travi in mlo javkala. Stare goske so že vse odšle s svojimi mladiči domov, le naš najdenček ni mogel z njimi, kajti njegove nožice so bile otrple in niso držale okroglega, mehkega telesa. Mogoče se je prehladil v mrzli pomladni vodi, ali pa je bil že od rojstva pohabjen, kdo ve! Glavico je imel ljubko, očke bistre, telesce vse z mehkim puhom poraslo, čebljaj pa je z nami tako zaupljivo, kakor bi pričakoval od nas rešitve. Postlali smo mu trave v bratovem cekreku, nakrmili ga s kruhom in ga nesli domov. Spotoma smo vprašali soseda Jurjaševiča, če on morda ve, čigav bi naš najdenček bil, toda on se nam je samo nasmejaj z besedami: »Le nesite si, žugeca, bom že povedal, če bo katera pitala za njega.«

S tem torej je bil mimek naš. Krstili smo ga za »mimeka«, za razloček od »pipekova«, ki jih je kolkja ponosno po dvorišču vodila. Doma smo mimeku postlali v košari in ga pokrili z lahkno, volneno jopico, da bi mu nadomestili mehke peroti mamičine. Dal se je res premotiti in je ponoči mirno spal zavrt v jopico. Toda podnevi, ko sva z bratom v šolo odšla, je mimek očito in glasno kazal, da mu je dolgčas. Venomer ga je morala kuharica Ančka tolažiti. Sklenili smo, da ga bomo začeli zdraviti. Kopalimo ga vsak dan v topli slani vodi in mu mazali brezčutne nožice z kafrovo mažo za primer, da ima revmatizem. Tudi vaditi se je moral v hoji. Z eno roko ga je držala Ančka pod trebuškom, z drugo mu je premikala nožice ter štela: »en, dva, en, dva«. Po končani vaji se je okrepčal s kruhom in sekijskimi koprivami, ki smo mu jih zabelili z otrobi. Ta jed mu je šla posebno v slast. — Po enoletenski trudi se je naš mimek postavil na eno, čez nekaj dni pa še na drugo nogo. Gugal se je malo, ker ga nogo še niso trdno držale, folder se ni prekopicnil. To je bilo veselje v hiši! »Naš mimek zna hoditi.« smo klicali sosedovemu Borisu ki je takoj priteknel, narkar se je moral mimek pokazati pred celo komisijo. Ančka ga je pobirala, kadar mu je zmanjkalo tal. Čez nekaj dni je lahko šel na dvorišče, kjer se je učil pásti. Ni mu šlo od kraja. Z vsako travico, ki jo je odrgral, se je prevrnil. To ga je kmalu utrudilo, pa je poizkusil sedé. Šlo je boljše. Svoje jeziček mu je bil neutrudljiv, čebljaj je venomer ter budno pazil, da mu kdo od nas ne odide. Včasih ga je vzela Ančka na vrt, tam ga je posadila na gredo, kar sredi solate, kajti mimek je bil njen ljubljencek, ki mu je bilo vse dovoljeno. Toda dopoldne, ko smo bili v šoli, je moral mimek sam gospodariti na dvorišču. Izpočetka mu ni bilo všeč, pa je uhajal na cesto. Kmalu je zrasel in bil tako debel, da ni mogel več skozi plot. Takrat se je vdal v usodo ter je

sklenil prijateljstvo z malim belim petelinčkom Stefkom.

Stefek je bil žalosten, odkar mu je neroden kolesar povozil družico, zato se je njegovo zapuščeno srce tembolj oklenilo sirote mimeka. Skupno sta hodila po dvorišču; samo temu se je stefek čudil, da njegov prijatelj ni maral za debele črve in rožnate gliste, ki mu jih je včasih kot posebno slaščico ponujal. Rajši se je mimek nespametnež trudil z ničvrednim listkom mlečca ali brezpomembno bilko trave. Na stefkovo klicanje je pribežala kvečjemu košata kura, ki je hlastno pojedla ponujen priboljšek. Stefek je bil namreč kavalir od grebena do ostrog in ni pojedel nobenega boljšega grizljaja sam! —

Tako je rasel mimek od vseh ljubljen in negovan. Še kopat smo ga nosili v potok, dokler mu nismo na dvorišču napravili posebne kadunje iz cementa. Toda v vodi ni ostal nikdar dolgo, menda se je le bal za svoje, komaj ozdravljene nožice, ki so mu za vedno krive in šepave ostale. Tudi kljun je imel navzkriž, tako da mu je rožnati jeziček pri eni strani ven uhajal. Dokler je bil majhen, nismo tega niti opazili, in ker je jedel vedno iz polne skledice, mu tudi ta napaka ni bila v napotje. Bil je vedno dobre volje ter nas je spremljal na poti v šolo do prvega kostanja v drevoredu. Potem se je vrnil na svoj prostor v grmovju pri cesti, kjer se je ves dan skrival pred vročimi sončnimi žarki. Rekl! smo, da je tam njegova šola. Če smo ga od daleč po-

klicali: »Mimek!« se je odzval z zategnjenim »kaaaaj« in nam je počasi šepal naproti. Sili nam je s kijunom v žepe ter iskal kruha, ki smo ga imeli vedno v zalogi. Zato pa se je s nami popoldne vojake igral in tudi koračnico je pomagal peti. Dober prijatelj je bil, da ga ne bi bili dali tako rekoč za vse zaklade sveta.

Na jesen, ko je listje na kostanjih porumelenelo in je list za listom padal na tla, je mimek prav počasi šepal vsako jutro z dvorišča na cesto, tja v grmovje, v svojo šolo. Nič več nas ni spremljal v šolo, pretežak je bil in ga je hoja preveč utrujala. Nerodno se je kretal tudi po cesti, kjer je bil vedno živahnejši promet. Bili smo se, da ga doleti nesreča. Zle slutnje so se nam žalibog kmalu uresničile. Zastonj smo ga klicali nekega dne na poti iz šole — mimek se ni oglasil. Njegov prostor v grmovju je bil prazen. In v kuhinji, v košari je ležal mimek — mrtev, z glavo zavezano. Ančka mu je skubla sivo perje in debele soize so ji polzele po licu. Mame ni bilo nikjer, v zadnjo sobo se je zaprla. Brez besed, v globoki žalosti smo stali vsi trije nad mrtvim mimekom. Šele bratec je z glasom polnim zadrževanih solz prekinal tišino: »Pojdimo in maščujmo ga!« Toda zastonj smo se ozirali po avtu, povzročitelju našega gorja. Avta ni bilo nikjer, in ga nismo videli nikdar več.

Smrt mimekova je ostala nemaščevana, toda njegov lep spomin živi med nami. Posebno danes, ko je gosja pečenka redka, jako redka. b. o.

A. Geiger:

Pisateljjev spomin

Naposled se mi je vendarle nasmehnila sreča in sicer še mnogo prijazneje, kakor sem pričakoval. Po dolgem, dolgem iskanju sem našel službo. »Večerni list« je potreboval novega urednika za podlistke in ta urednik sem postal jaz.

Lahko si mislite, kako sem bil srečen, da sem prišel do tako imenitne službe in bil tudi njej primerno plačan. Dela nisem imel preveč. Od došlih rokopisov sem prebral le tiste, na katerih je bil podpisan eden ali drugi naših sodelavcev. Deset takih pomagačev sem imel in ti so bogato zalagali moj oddelek s črticami, povestmi in roman. Vse druge prispevke je vtaknil moj sluga, ki je imel več dela od mene samega, v lepe nove kuverte in jih vrnil pošiljalcem, če je bila priložena znamka za odgovor, ali pa jih je pozimel: metal v peč, poletel pa porabil za zavitke za sadje. Ker sem tudi muzikalčen, sem prevzel referat v operi, pa sem imel, ker so v vsej sezoni igrali le tri spevoigrice, bore malo dela. Referat o gledališču je sprejel moj tovariš, ki je imel mnogo smisla za humor, tako da so se na primer ljudje pri kritikah bolj smejali kakor pri burkah samih. Razen tega sem moral vsako nedeljo spregovoriti o novih knjigah, o ka-

terih pa je že prej poročalo vsaj dvajset velikih časopisov. To je bilo vse. Za to sem dobil vsak teden tri metuljčke, kar je prav čeden denar, in vsako popoldne zastonj črna kava.

Tako sem živel v zadovoljstvu, delal malo, jedel mnogo, spal še več. Vsak dan bolj sem ljubil tako življenje. Če se danes spomnim, kako prijetno je bilo, me strese mraz. V rajni ni moglo biti prijetneja. Toda usoda je posegla vmes s svojo kruto roko in naredila konec moji uredniški slavi.

Po letu sem že »gural« v službi ko sta od mojih desetih strunskih pomagačev dva umrla, dva zapustila mesto z neko društveno blagajno, dva pa odpadla. Zaradi stare navade o kateri sem že pravil, nisem bil nikoli založen s podlistki za primer stiske. Tako se je moglo zgoditi, da nekega dne, ko sem pogledal v spodnji predal svoje pisalne mize, nisem našel nobenega rokopisa. Zahteval sem od sluge onega izmed novodošlih. Toda grom in pekeli! Človek je, ko sem spal, že vse, kar je prišlo, deloma vrnil, deloma sožgal. Kaj naj storim? Nobenega podlistka nisem imel za naslednji dan, a bližal se je čas sklepa lista.

V zadregi sem hitel k svojemu šefu. Ko sem vsto-

22

NORAH DIVJINA CVETE

»Take nesramne grešnice sploh ne bi smeli trpeti v Zionu.« je vztrajal Eli v svoji ozkosrčnosti.

»Nesmisel, Eli! Dekle ne sme ostati nezaščiteno in brez pomoči. Govoril bom s Piklejem... sklical bom sestanek!«

»S tem se boš samo osmešil, Filip.« me je Eli dobrodušno posvaril.

»Tu živimo v krščanski zajednici, dekle pa je storilo smrtni greh.«

»Vsaj sama ga ni zagrešila...« sem jo znova jel braniti.

Toda Eli je hotel oditi. »Pojdiva, žena, to ni za najina ušesa.«

Videl sem, da se je Linda ozrla vame in mislil sem, da me njene oči prosijo, naj odneham. Vendar me je presenetilo, ko se je okrenila k Eliju in rekla glasno in jasno: »Filip ima prav, Eli. Uboge reve ne bi smeli pustiti same na tistem strašnem kraju.«

»Pojdi, saj ne veš, kaj govoriš,« jo je ukoril Eli, jo trdo prijel za zapestje in jo potegnil za seboj...

Odkar je živel Phineas Pikle zgoraj pri Ožini, se je rad vozil v neke vrste kočiji, ki si jo je bil sam napravil. Bila je ravno dovolj velika, da so štiri lahko sedli vanjo. Običajno je sedel Phineas s Keziah na prvem sedežu, dočim sta sedeli Mahitabel in Mary zadaj. Ta dopoldan pa se je Mary sama povzpela na zadnji sedež, med tem ko si je Keziah stoprav pokrivala suhe noge z odejo, ko sem prišel k njim.

»Pikle,« sem začel, »rad bi govoril z vami.«

»No?« je dejal in videti mu je bilo, da dobro ve, kaj mu bo povedal.

»O Mahitabeli bi rad govoril z vami! Razumem, da ste bili ogorčeni in jezni, vendar vsa stvar ni tako huda, kakor se vam zdi! Oba mlada človeka sta se pač ljubila. Nikar ne spravljajte svoje hčerke v še slabši položaj. Izgubila je človeka, ki ga je ljubila in postala

bo mati. Vzemite jo nazaj v svojo hišo; pomagajte ji v tem težkem času.«

Bil sem seveda neumen, da sem se v Keziahini navzočnosti potegoval za dekle. Phineas, ki je bil vedno nekoliko slabiča, je bil docela pod njenim vplivom. Zdej je bil videti nesrečen in potr, dajal si je opravka z vajeti ter je prepustil odgovor Keziah.

»Prav dobro razumem, gospod Ollenshaw, zakaj se tako toplo potegujete za dekle. Mahitabelin sokrivec je v vaši službi in ljudje ne pravijo zaman: Kakršen gospod, tak služabnik. Toda dobri kristjani ne trpijo greha niti tedaj, kadar se skriva za lepimi besedami. Naprej, Phineas, gremo!«

»Počakajte še!« sem zaklical in naglo stopil pred konja, tako da ni mogel dalje, ne da bi me povozil. Nisem gledal Keziah, marveč sem obrnil svoj pogled na Piklejev dobrodušni, ovčji obraz ter poslednjič poizkusil.

»Saj vemo, kakšne so mačehe, nikar ne poslušajte svoje žene,« sem skušal vplivati na njega. »Rajši se spomnite dekletove prave matere. Kaj bi ona porekla? Vaša hči je res lahko zgrešila, vendar stvari ne boste prav nič popravili s tem, da jo ženete v obup. Whistlerjev Ralf vam je izjavil, da se rad poroči z Mahitabel in po mojli misli to ne bi bilo tako napačno. Veste kaj, peljite se zdaj k mlinu, vzemite Mahitabel na voz in jo pripeljite domov na kosilo, pa se v miru pogovorite z njo. Boste to storili, Pikle?«

Kveker je za trenutek pomislil, nato je odgovoril: »Dober advokat bi bil, gospod Ollenshaw, toda v takem primeru je zgovornost hudičovo orožje. Ako bi bolj pridno prebiral sveto pismo, bi moral vedeti, da so tisti, ki trpijo greh, ravno tako krivi kakor oni, ki greši, celo bolj krivi, ker se jim ni potreba boriti z izkušnjavo. — Dekletova mati je bila bogaboječa poštena ženska, ki je nikar ne omenja v eni sapi z njeno pregrešno hčerjo. Hvalim Vsemogočnega, da ni doživela takega dneva. Tudi ona bi rekla: »Kakor si postelješ, tako boš ležal... Hihot, Brownie!«

Stopil sem vstran in šel svojo pot. Ralf je še vedno stal na istem mestu. »Vzeml mojnega konja in jezdi k mlinu,« sem mu ukazal. »Vzeml Mahitabel in jo privedi v mojo hišo. Počakali bomo s kosilom, dokler ne prideta.«

pil v njegovo sobo. je pravkar jedel. Videl sem, kako je izginjal kos fazana v njegovih ustih. O joji! V takem trenutku je dobro z njim jesti, a slabo z njim govoriti. Toda obup me je opogumil in potožil sem mu svoje gorje.

Mrzlo me je pogledal.

»Zakaj vas pa plačam? To je bilo vse, kar mi je rekel.

Razumel sem in izginil.

Vrnil sem se v svojo pisarno. Vse lepe priimke, ki sem jih kdaj slišal, sem vrgel v obraz svojemu slugi, ki je bil tako vestno izvrševal svojo nalogo.

Telefon: Halo!

Šef me je klical.

»Prosim, gospod šef?«

»Čez eno uro pridem k vam, gospod. Vi boste tako prijazni in mi ob tej priliki prebrali svoj podlistek za prihodnjo številko!«

»Se klanjam, gospod šef!«

Da, da, jaz bom trko prijazen. V eni uri! Večerna pošta pride čele v dveh urah! Kaj sedaj? Moral sem pisati, moral a kaj? V glavi se mi ni hotela poroditi nobena, bodi še tako neumna misel.

»Ven!« sem nahnul slugo, ki je stal sredi sobe, čakajoč mojih povelj. Nemudno se je odstranil. Jaz pa sem začel kakor razjarjen lev hoditi po sobi, gor in dol, gor—dol, gor—dol. Metuljčka dva metuljčka za dobro snov! Tri štiri za dober podlistek!

Nenadno — dvajset minut je minilo — je prišlo razsvetljenje z neba. Sedel sem in začel urno pisati. Zopet sem začutil v sebi stari ogenj, ki je takrat, ko sem bil v peti šoli tako silno žarel. Povrnila se mi je tvorna sila.

Nastala je v slogu španske romane povest o neki deklici, ki navzlic grožnjam svojega očeta, ponosnega na plemstvo in premoženje, ni hotela zapustiti svojega revnega ljubčka. Temveč je ušla z njim v temno noč. Oče prispeže pred krčem Odrečnikovim, da ne bo miroval dokler ne odkrije beguncev in dokler neredneža, ki mu je ugrabil hčer, ne umori z lastno roko. Mesece in mesece blod po svetu, dokler slednjic ne najde svoje edinke v borni koči ob robu gozda. Ona se vrže pred razjarjenim očetom na kolena in ga zaklinja, naj odpusti njej in možu, ki jo je osrečil. Oče pa ostane trd in neizprosen; ne sede, ne jé. Odit' hoče, ko je zvedel, ob kateri uri — pozno zvečer je bilo — in po kateri poti se vrne Pedro, ljubimec njegove hčere. Ne bo padel v roke ljubeče žene, padel bo pod mečem njenega očeta. Ona je v strašnem položaju. Oče jo hoče zvezati, da ne uide možu nasproti in ga ne reši. Tu je treba naglega sklepa in ona mora voliti med smrtjo očetovo, umorom, ki bi ga morala izvršiti sama, in med smrtjo drugega moža.

Priznam, da je bila povest precej plitka, toda bila je poetična in napeta. Priznam, da je bila tako izpeljana tragedija kruta, toda napisana je bila in konec ji mora odgovorjati.

Pravkar sem se hotel lotiti podlistka, ko je nekdo

potrkal na vrata. Hiter pogled na budilko me je poučil, da je minila ura. Torej šef!

»Prosto!«

Res, bil je šef.

»Podlistek?«

»Skoraj gotov. Le konec še manjka.«

»Berite, prosim!«

Sedel je meni nasproti in bral sem. Bil je zelo zadovoljen z mano. Ko sem prebral, mi je čestital in me pohvalil.

»Zelo dobro, zelo dobro«, je rekel. »To prime ljudi in jih gane. Sedaj še konec in potem v tiskarno!«

»Da, konec — to je ravno...«

»To je otročje lahko, konec pride sam po sebi«, je menil šef. »Ta bo posebno ugajal naročnikom. Čisto po njihovem okusu bo.«

Pogledal sem ga začuden:

»Kakšen konec?«

»No, čisto naraven. Da pokaže svojo ljubezen, se zabode Juana — tako je bilo ime moj junakinji — s prvim bodalom, ki ga dobi v roke, in nad njenim truplom se pobotata oče in Pedro. To je pravi konec in vsi bodo z njim zadovoljni.«

Taka porogljivost v umetnosti me je užalila, toda premagal sem se in se obrnil do njega.

»Oprostite«, sem rekel. »meni se zdi, da to ni pravi konec. To bi ne bila prava rešitev.«

»Temveč?« je vprašal neprijetno prenečen.

»V vsej zadevi, predvsem pa v Juanem značaju jež, da bo hotela na vsak način rešiti ljubljenega moža in bo v skrajni sili, ker ji ne preostane nič drugega, umorila lastnega očeta.«

»Gospod! Vi ste zločinec!« je vzrožil šef. »Kotikor jaz poznam Juana...«

»Oprostite«, sem ga prekinil. »jaz jo moram poznati bolje. Kdo ji jamči, da njena smrt reši Pedru življenje?«

»Jaz!« je prepričevalno odvrnil šef.

»Oprostite!« sem začel znova, a nisem prišel do besede.

× Razmere v južni Italiji pod angloameriškim gospodstvom. »Kdor ima Rim, ima srce italijanskega naroda«, je še pred kratkim izjavil general Alexander na neki tiskovni konferenci. Toda, tako se bere v nekem poročilu lista »News Review«, če sodimo o položaju v Južni Italiji po vesteh, ki prihajajo iz italijanskih ozemelj, zasedenih po zaveznikih, je srce italijanskega naroda mrtvo. Brez cilja se na jugu dežele bor' italijansko prebivalstvo dan za dnem za svoje življenje. Živci so popolnoma razrvani. Ob prvem tuljenju sirene se vse prebivalstvo kakor divje mravljišče pehá v zaklonišča. Današnji italijanski narod pa je, pripominja poročevalec, Evropa od jutri. Kar je doživel narod v Južni Italiji, mu vliva strah in bojazen. »Poglejte danes enkrat,« tako piše poročevalec, »z Vle Rome, glavne ceste, ki drži

»Gospod, vi ste blazni! Če bo konec tak, nam bodo ljudje pljuvali v lice in na mestu odpovedali list. Ali nimate človeškega srca? Moj konec bole Dvignil se je.

Bil sem ves iz sebe: »To bi bila umetniška brezvestnost! Po' to se ne podpisem. To bi bila laž in sramotna kapitulacija pred moralno množico profosudno sentimentalistov. Pa tudi...«

Dalje nisem prišel. Šef je postal rdeč v obraz:

»Gospod, vi ste zločinec narave in prdete na vislice. Očetomra ne trpm v svojem listu. Hočem samomor in sporazum, torej dober, edino pravilen konec. Ali ste razumeli?«

Nekaj se je zbudilo v meni in mi reklo, naj se odneham.

Začel sem znova:

»Obžalujem...«

Tedaj je enostavno pobral popisane liste z moje mize.

»Če se premaknete, ste odpuščeni«, je zavpil in odhitel s svojim plenom.

V prvem razburjenju sem hotel skočiti za njim, toda obvladal sem se in ostal na mestu. Nato sem vzel klobuk in odšel domov.

Zvečer sem bral v postelji časopis in bral sem, prosim, svojo povest s koncem in podpisom gospoda šefa. Razžaljen sem začel spravljati svoje stvari v kovček. Zjutraj sem šel v uredništvo, da javim šefu svoj izstop iz službe.

Sprejel me je zelo ljubeznivo.

»Najna povest je zelo ugajala«, je rekel. »Bralci so bili ganjeni do solz in posebno zavzeti nad lepim koncem. Vidite, jaz sem imel prav! In vaša umetniška duša se je gotovo že potožila. Sicer vam pa za bolečine povliam tedensko plačo za pol metuljčka.«

»Hvala!« sem odgovoril hladno. »Hvala za metuljčke, hvala za mesto! Klanjam se!«

Odšel sem ponosno — kot zmagovalček.

Od takrat nisem hotel več prevzeti nobenega uredniškega mesta.

Neaplj v Rim, na Italijo. Pojdite enkrat po tej lepi cesi in doživeli boste, da vas bodo na razdaljo 50 metrov italijanski otoci in 80-letni starčki najmanj dvajsetkrat ustavili in vas prosili za kosček kruha.

× Nov prevoz italijanskih otrok v Sovjetsko zvezo. Z nekega siciliskega pristanišča se je pred božičem odpeljal v sredo nov transport italijanskih otrok v Sovjetsko zvezo. V nasprotju s prvimi 6 ladjam, ki so teden dni prej odpeljale siciliske otroke v Sovjetski raj, je tokrat Badoglio poslal svojega osebnega zastopnika k slovesu, da izroči odhajajočim otrokom v imenu domovine »njew zadnji pozdrav«. Kakor dodaja rimski radio, je bil izraz Badoglijevega zastopnika »zadnji pozdrav« res na mestu, ker utegnejo le redki teh nesrečnih otrok zopet videti domovino.

Judita je postavila na mizo še en krožnik, jaz pa sem prinesel skledo jabolk in grozdja, ki ga je bil Ralf prinesel iz Salema. A kakor hitro sem zagledal Mahitabel, je splahnelo moje upanje, da jo bom potolažil z jedili. Vedno je bila bledega obraza, zdaj pa je bila bela kakor stena. Oči so ji bile od dolgega jokanja vse rdeče in tako otekle, da je komaj gledala, nos pa ji je ves tenek štrlel iz upadlega obraza.

Sedla je na stol, ki sem ji ga bil ponudil, ter si primaknila krožnik z jedjo, ki pa se je ni dotaknila. »Oh, nikar, hvala vam,« je rekla, ko sem jo vprašal ali ne bi morda hotela kaj drugega. Nato je spet molče sedela za mizo.

Mike ji je znova nalil vode v kozarec, ki jo je Mahitabel žejno izpila; sočutno je pogledal dekletu in dobrodušno rekel: »No, no, ljubo dete.« Tedaj pa so se ji znova vdrla solze po bledeh licih. Ni prenehala jokati in tako smo kmalu vsi odložili nože in vilice ter se spogledali, ne vedè si nasveta. Naposled sem mignil Juditi, ki je vstala ter s toplo previdnostjo odvedla revico v sobo, ki naj bi si jo delili.

Ko sta dekletu odšli, si je Andy, ki je vedno jedel z večjim tekom kakor mi drugi, znova napolnil krožnik z zelenjavo, pa tudi midva z Mikejem sva se spet lotila kosila.

»Res je reva,« je rekel Mike. »Zenskam pa res ni dobro na tem svetu. Poslušaj, Ralf, ako bi bil tvoj nemarni brat tu, bi mu že dal eno okrog ušes.«

»Simon je imel poštene namene z njo,« je Ralf skušal zagovarjati brata. »Ljubil jo je. Vedno je pohajkoval okrog njene hiše in bral na travniku rože in ji jih nosil. Daroval ji je tudi najlepše krzno, kar jih je dobil. Ako ne bi Piklejevi — vrag jih vzemi! — tako grdo ravnali z njim, bi bil še danes tu. Odkar je bil majhen deček, ga nisem nikoli več videl jokati, tiste noči pa je vpil kakor otrok. Kvekerji so res lahko pobožni ljudje, vendar so mi ljubši Judje kakor oni.«

»Tudi verniki lahko store komu krivico,« sem rekel, misleč na svojega očeta. Ti ljudje tu, ki jim je sveto pismo vedno na jeziku, se le zato toliko sklicujejo na drugega Boga, da bi imeli opravičilo za svojo lastno sklicujočnost. Popolnoma napačno razumejo Boga.«

»Tudi vas, gospod Filip, ti ljudje ne bodo razumeli, to mi lahko

verjamete,« je menil Andy. »Ne pozabite, da spadate med naše zastopnike in jako vam bodo zamerili, da ste vzeli k sebi ubogo dekletu. Le počakajte, gospod Thomas vam bo kmalu za petami.«

»Nisem si zaman postavil hiše, ki ima več sob, in res ne mislim spraševati gospoda Thomasa za njegovo mnenje, ako hočem vzeti koga k sebi,« sem ga odločno zavrnil. »Pastor bi storil bolje ako bi hotel pregovoriti Pikleja, naj vzame svojo hčer zopet na svoj dom.«

»Bog obvaruj!« je prestrašen vzkliknil Mike. »Ne pozabite na Keziah. Filip! Bolje bi se godilo kaznjencu na galeji kakor dekletu v hiši njenega očeta.«

»Prav imate, Mike,« sem pritrdil. »Se najbolje bi bilo, ako bi se res Ralf oženil z njo — ako sta on in Mahitabel seveda voljna.«

»Bil bi dober z njo,« je rekel Ralf sam zase.

Andyjevo prerokovanje se je kmalu uresničilo. Še tistega večera sta me obiskala Pikle in gospod Thomas, na srečo brez Keziah. Vljudno sem ju pozdravil, trudeč se, da bi zavladalo med nami dobro razpoloženje. Andy je odvedel konja v hlev, dočim sem jaz prosil gosta, naj stopita v vežo, ter jima ponudil pijačo, ki pa sta jo odklonila.

Nekaj časa je vladala nekam mučna tišina, le od časa do časa je ta ali oni izpregovoril kaj nepomembnega. Ko je kmalu nato Judita privedla v hišo tudi Elija, sem takoj razumel, zakaj nista prišla možakarja takoj na dan z besedo.

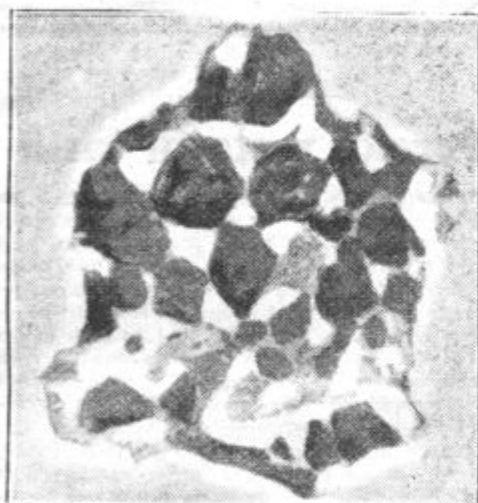
»Mislim, da ste prišli zaradi Mahitabel,« sem izpregovoril, da bi jim olajšal besedo.

»Tako je,« je povzel Thomas. »Prišli smo k vam — gospod Makers, ki ga poznate že iz vaše mladosti, gospod Pikle, oče grešnice, in jaz dušni pastir naše zajednice — da bi vam predočili, gospod Ollenshaw, da ste zagrešili veliko neumnost, neumnost in krivico. Mladi in neizkušeni ste. Vaše dobro ime bo močno trpelo. Vsaj na to bi bili morali pomisliti, ako vam nič ne pomeni morala in božja zapoved.«

Še preden sem mu utegnil odgovoriti, je že začel govoriti Eli — s tisto nevarno zgovornostjo, v kateri se tako pogosto mešata pobožnost in razum.

Kameniti roji v vesoljstvu

Na letošnji praznik Treh kraljev proti večeru smo tudi v Ljubljani opazovali krasen meteor, ki je šinil proti Šmarni gori in izgubil nekje na Koroškem. Pravijo, da je najbrž treščil nekam v pogorje Velikega Venedigerja. Kaj so meteorji in kakšne so njih poti? O tem govori naslednji članek.

Taka je vnanja podoba meteorjev

Splošno je znano, da so meteorji, ki jih opazujemo kot lesketajoče se rakete na nočnem nebu, drobni kamnena in kovina, ki izvirajo deloma iz najoddaljenejših globin vesolja, iz območja daljnih stalnic. Kemiki so jih natančno raziskali ugotovili so njihove sestavine, v novejšem času pa so učenci izumili umen postopek, ki nam omogoča določiti starost teh zvezdnih utrinkov. Neke prvine, ki jih vsebujejo izpodnebnički, se namreč spreminjajo, a za te spremembe potrebujejo dočene dobe, ki so nam točno znane. V nekem primeru so ugotovili, da je znašala starost izpodnbnega kamna 570 milijonov let, iz sestave drugega meteorita so sklepali, da je letel okroglo 930 milijonov let skozi vesoljstvo; za tako imenovani Nešonov meteor pa so ugotovili, da je star 2600 milijonov let.

Povprečno bizično, s katero žvičajo meteoriti roji skozi vesolje in se pri tem kakšen drobec po neključju preveč približa zemlji ter pade nanjo, cenijo na 60 km v sekundi

Svetlin, ki bi prispel do nas tudi iz območja najbližjih stalnic, n. pr. Sirija, bi rabil za svoje potovanje torej 40.000 do 50.000 let, a razdaljo od Plejad do nas bi preletel komaj v poldrugem milijonu

»Res je, Filip, mlad si, kakor je dobro omenil gospod Thomas. Mi vsi trije smo starejši in bolj izkušeni od tebe. Tako zlo je treba zadušiti takoj v kati. Kaznovati moramo prvi prestopek zoper npravstvenost, da se greh ne razpase. Več mladih deklet je med nami in izkušnjavec nikoli ne miruje, vedno je na preži, da izvabi neizkušene človeka na krivo pot. Le tako bomo tudi druge odvrnili od greha, da strogo kaznujemo posledice slabega dejanja. Nikakor ni treba objokovati tiste Mahitabel Pikle, ki so jo njeni starši zaprli v samotni mlin, da bi tam razmišljala o svoji blaznosti in tam pričakala svojo težko uro — ne, take Mahitabel ni treba objokovati. Njen vzgled ne bo našel posnemalcev. Ta Mahitabel Pikle pa, ki jo je Filip Ollenshaw zmagoslavno vzel k sebi, sočustvoval z njo zaradi krivice, ki naj bi se ji bila zgodila — to je nekaj docela drugega, kakor boš sam izprevidel. Da je bila storila kaj plemenitega in velikega, je skoraj ne bi mogel bolj častiti. Mar res ne uvidiš, Filip — mlada zajednica smo; in tu imamo opraviti s prvim resničnim prestopkom. Tako ostro moramo obsoditi posledice greha, da bo sleherni lahko miselno dekletu, ki se bo nahajalo v podobni izkušnji, prestrašeno pomislilo: »Kaj se je zgodilo s Piklejevo Mahitabel!« Tedaj bo imela dovolj moči, da se bo uprila izkušnji. Mar ni to vredno solz ene edine ženske? Zenske so slabotne, čuvati jih moramo in paziti nanje.«

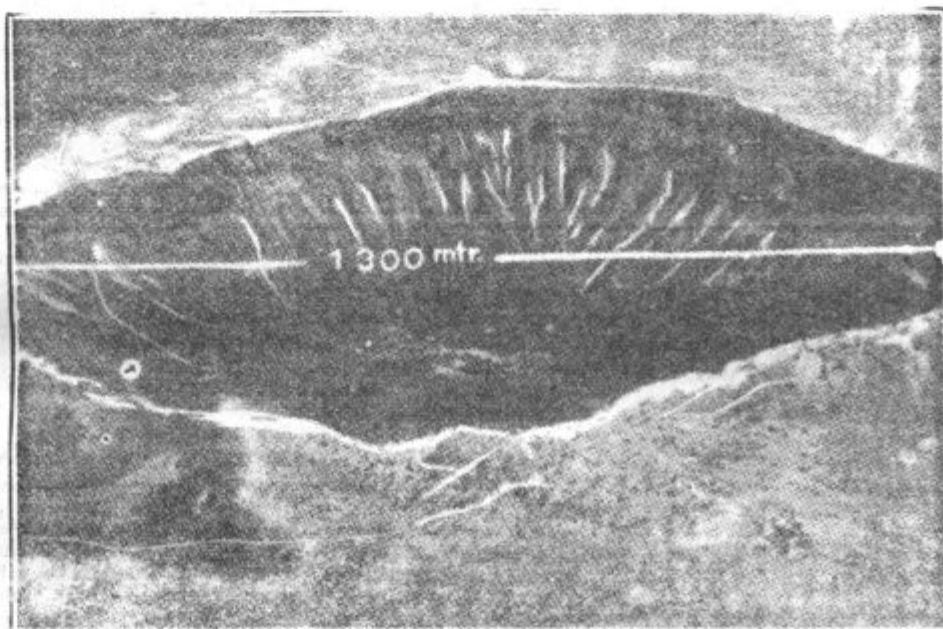
Eli je govoril s toliko vnemo, da si je moral izčrpan oddahniti. Naglo sem se oglasil:

»Pozabljaš, Eli, da zadene greh, o katerem govorimo, v nasprotju z večino drugih grehov tistega, kdor ga je storil. Nobena kazen, ki ji jo prisodite vi, ne more biti težja od one, s katero jo kaznuje narava. Zaradi enega samega trenutka naslade mora vzeti nase bolečine rojstva in sramoto, da bodo vsi ljudje s prsti kazali za njo. Pa še nekaj drugega vas vprašam — in tudi sami si zastavite to vprašanje. Kakšno ceno bi imela čednost, ako bi jo gojili zgolj iz strahu? In dovolj slabo bi bilo za nas vse, ako bi zlo pobijali z zlim. Greh telesa ni tisto, kar je rop ali umor. Nadalje tudi pomislite, da da Mahitabel ne spada med lahko miselna dekleta. Ako njen oče ne bi zavrnil Simona Whistlerja s prezirjem, ki bi se ga bil moral sramovati, bi bila danes Mahitabel cenjena gospa ter bi radostno pričakovala dneva, ko bo postala mati...«

let! Še neprimerno ogromnejše pa so potovalne dobe za meteorne roje, ki izvirajo iz najoddaljenejših predelov Rimske ceste. V primeri s številkami, ki jih dobimo pri tem, so brezpomembne vse predstave o času in prostoru, s katerimi računa človek v svojem malem svetu. A prav za prav nam ni potrebno izgubljati se v globine vesoljnosti, če hočemo srečati neskončno stare stvari, pred katerimi je vsa človeška zgodovina od pradavne ledne dobe do danes komaj bežen trenutek. O jantarjevem obesku, ki je v njem zaprta drobna mušica, morda niti ne slutimo, kdaj je v baltskih krajih spolzel v obliki smolnate kaplje po deblu stare smreke na tla. Računati moramo, da se je to zgodilo že pred 25 milijoni let. Toda malopomembna vsakdanjost, košček črnega premoga, daleč prekaša jantarjev biser, kajti ta košček premoga izvira iz karbonske dobe in je pripadal okroglo pred 250 milijoni let nekemu rastlinstvu, ki je tedaj že izginjalo s površja zemlje.

Z besedo »večnost« smo v vsakdanjem življenju zelo radodarni. Kaj pa je večno?

Večen je Bog, pravijo verni ljudje, večen je svet kot celota, velijo naravoslovci, vse drugo pa ni večno, kajti vse poedine oblike, ljudje, živali, rastline, morja, gore in celo zvezde, so nekč nastale in propadajo. Tudi zvezde! Sonce, ta ogromna žareča obla, ki bi jo lahko napolnili z 1.300.000 zemeljskimi krogami izžareva vsako sekundo nepomljlivo velike količine energije v vesoljnost. Našo zemlja dobiva od vseh teh energij komaj 2735 milijonski del, kakor pada na glavo človeka, ki sedi v ogromni dvorani, le majhen delček vse tiste svetlobe, ki jo izžareva močna svetilka. A vseeno je energija, ki jo prečema zemlja od sonca, tako silna, da bi ž njo v eni sekundi lahko dvignili 32.600 milijonov ton težko gmoto cel kilometer visoko! Abotno bi bilo misliti, da bo sonce vso večnost lahko nadaljevalo s tem razsipanjem svojih sil. Tudi sonce se stara, tudi sonce se izrablja, tudi sonce ne more energije, ki jih oddaja, nadomeščati iz lastne moči. Nekega dne se bo njegova radodarnost ustavila. Seveda je to eno izmed najtežjih vprašani astrofizike, ki ga

Meteor, ki je pred leti padel na tla v Severni Arizoni v Ameriki, je izkopal velik lijak, širok 1300 metrov

Ozrl sem se po svojih gostih. Hladno in strogo so strmeli vame trije obrazi. Uvidel sem, da so bile zaman vse moje besede.

Po neskončno trajajočem molku je znova povzel besedo Eli. »Začenja se mi dozdevati, Filip, da moraš biti vedno in povsod drugačnega mnenja kakor vsi drugi. Sam si med nami s tem svojim mnenjem. Ali ti to ne pove dovolj? Ako se svoječasnno ne bi tako upiral načrtu, da bi postavili kaznilnico, tedaj bi imeli danes primeren kraj, kjer bi se lahko Mahitabel pokorila za svoj greh.«

»Nemara ima gospod Ollenshaw resničen razlog, razlog, katerega mi ne poznamo, da se tako vneto zavzema za žensko, s katero je javno komaj da izpregovoril kdaj kako besedo,« je hinavsko menil pastor.

»Pazite na vaš umazani jezik!« sem zavpil in planil na noge. »Glejte, da pridete čim prej iz moje hiše, da je ne boste več oskrinjali s svojo navzočnostjo.« Pastor je boječ vstal in stopil k vratom. »Podvizajte se;« sem mu zaklical, »ako nočete dobiti brce v zadnjico!«

Tudi Eli in Pikle sta vstala. Eli mi je položil roko na rame in me skušal pomiriti. Jaz pa sem se z nestrpnno kretnjo osvobodil njegove roke.

Zdaj je prvič izpregovoril Pikle. »Gospod Ollenshaw, prišel sem k vam, da bi svojo... da bi spet spravil dekletu v mlin. Ako gospod Thomas hoče, da naj bi bila Mahitabel jutri zjutraj privezana h kolu, da bi se skesala in bila v opomin drugim bomo potrpežljivo vzeli nase to sramoto... moja rodbina in jaz. To, kar si stoprav slišal iz pastorjevih ust, Filip, to bodo jutri vsi govorili, ako vztrajaš pri tem, da iz napačne usmiljenosti nudiš streho grešnici...«

»Pikle, vaše misli morajo biti jako grde, ako verjamete, da se bom ravnal po umazanih nagibih in srečen sem, da smem trdit, da ne mislijo vsi v naši zajednici tako kakor vi. Vaša hči bo vsekakor ostala pri meni tako dolgo, dokler bo sama hotela. To mi lahko verjamete. Ako bi jo hoteli s silo spraviti iz hiše, vam bom odvrnil s silo. Lahko noč!«

Med tem smo bili stopili iz hiše in zaklical sem Andyju, da lahko privede Piklejevega konja. Eli se je še enkrat očitajoče ozrl vame, nato je majaje z glavo odšel.

znanost še ni dokončno rešila. Soncu, kakor tudi ostalim zvezdam, ki jih imenujemo stalnice, moramo pripisovati silno visoko starost in prav tako dolgo življenje; kolikor je bilo mogoče do danes dognati, znaša to življenje okrog osem bilijonov let.

Če si v jasni noči pazljivo ogledamo zvezdno nebo, bomo opazili, da ne sijajo samo bele zvezde temveč da so vmes tudi rumene, modrikaste, rdeče. Te barve izdajajo različno temperaturo nebesnih teles. Rdeče zvezde imajo na svojih površinah povprečno 3000 stopinj vročine, rumene 6000 stopinj, bele pa 15.000 stopinj. Zelo verjetno je, da se te vročine spreminjajo baš v skladu s starostjo sonca: nazadnje ugasne vsaka zvezda v temnordečem žaru.

Ali ni bila tudi naša mala zemlja nekoč vsaj za »kratek« trenutek rdeče žareča krogla?

Se danes se njene vroče mase skrivajo v globinah, pod debelo skorjasto plastjo, a geologi so izvršili skrbne račune, da bi ugotovili, kdaj je nastala ta plast, to je, kdaj je nehala zemlja žareti. Ugotovili so povprečno 1500 milijonov let in to število so prav dobro podkrepile novejšje, zelo zanimive fizikalne in kemične raziskovalne metode. Kakor smo namignili zgoraj pri starosti meteorov, so namreč spoznali, da imajo mnoge kamene zemeljske skorje na sebi pečat z datumom svojega nastanka. Določene snovi v kameninah niso namreč nič večnega, spreminjajo se kakor vse drugo.

Dobe, ki potrebujejo za te spremembe, pa se dajo točno določiti. Tako razpada uran preko raznih vmesnih stopenj polagoma v svinec, in sicer se v določenih razdobjih stvorijo pri tem določene količine svineca. Kemik lahko te količine točno določi in s tem tudi starost kamenin. Tako so izračunali za najstarejše kamene na zemlji starost okroglo 1000 milijonov let, kar se precej dobro ujema z zgoraj navedeno starostjo 1500 milijonov let, ki so jo ugotovili z drugimi metodami — zlasti pa če pomislimo, da najstarejših sledov zemeljske skorje seveda ni več dobiti.

Najstarejši, še dobro opazni ostanke živih bitij iz kambrija so stari kakor nih 600 milijonov let. Kako mlad je v primeri s tem človek, ki segajo njegovi najstarejši sledovi komaj v dobo pred kakšnega pol milijona let! Iz teh sledov seveda lahko sklepamo, da živi človek najmanj milijon let na zemlji. Protj temu je pravi nič tistih šest tisoč let ali malo več, kar imenujemo »človeško zgodovino«!

Skrbi so ptice selilke, ki se rade vračajo v svoje staro gnezdo.

Pred tigrovim stanovanjem, prazno blagajno in krepostjo straža ni potrebna.

Nezaposleni se pritožujejo čez nezaposlenost, zaposleni pa čez prezaposlenost.

Ko so moji gostje odšli, je Andy ogorčeno dejal: »Pastorjeve besede so bile pa res nesramne!«

»Kako pa veš, kaj je govoril?«

»Gospod, vsi smo stali zunaj pred vrati in prisluškovali.«

»Ne veš, da tega ne smeš?« sem ga nadri.

»Seveda vem, gospod, toda stvar je bila taka: Najprej je bila pri vratih samo Mahitabel, in ko je začela jokati, je stopila k njej Judita, da bi jo potolažila in tako smo nazadnje vsi stopili zraven ter poslušali, ker smo bili veseli, da ste povedali pastorju odkrito svoje mnenje v obraz. Potem pa smo se začeli bati, da ne bi oni znotraj slišali jokajoče deklet in Judita jo je spet odvedla gori.«

»Judita bi morala biti dovolj pametna, da bi to takoj storila. To kar smo govorili, ni bilo za tuja ušesa.«

Šel sem v kuhinjo k Juditi, ki je pravkar pripravljala večerjo. Takoj je rekla: »Mahitabel se je pomirila, ko sem ji povedala, da sme ostati tu in zdaj leži zgoraj in spi.«

Sedli smo torej za mizo k večerji, nato smo si prižgali pipe ter se pogovarjali o dogodkih današnjega dne, tolažec se z mislijo, da strupena jeza gospoda Thomasa zoper deklet ne more trajati večno ter da se bo sčasoma zopet vse uredilo.

Ko smo se nekaj časa tako pogovarjali, sem stresel pepel iz svoje pipe, proseč Judito, naj pripravi skledo z mlekom in kruha. To sem hotel odnesti gori Mahitabeli ter ji povedati, da lahko ostane pri meni, kakor dolgo bo sama hotela. Ukazal sem Juditi, naj vzame lepo modro skledo, med tem pa sem vzel iz omare Natanaelovo lepo srebrno žlico. Menil sem, da bo deklet veselo take pozornosti.

Sel sem po stopnicah in potrkal na vrata. Ni bilo odgovora in da bi se prepričal, da Mahitabel mirno spi, sem narahlo odprl vrata in pogledal v sobo. V slabi svetlobi sveče sem opazil, da je postelja prazna. »Mahitabel... hej... kje pa ste, kje tičite?«

Se vedno je bilo vse tiho, dokler se ni od spodaj oglasila Judita: »Ste vi klicali gospod?«

Natanko smo preiskali vso hišo, dasi nismo imeli mnogo upanja. Nato smo si prižgali svetilke in šli dalje iskat. Iskali smo jo vse do mlina, ko pa je tudi tam nismo našli, smo šli od hiše do hiše,

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Ribji narastek. Zdaj se večkrat dobe na trgu ribe. Kajpada so zelo dobre, če jih spečeš ali pripraviš v brodetu. Je pa še več ribjih jedi, od katerih naj predvsem omenimo ribji narastek z makaroni in krompirjem. Potrebno je pol kg riža, 1 kg krompirjevih rezin, 30 dkg makaronov, 4 dkg moke in 3 dkg masti. (Po možnosti še eno jajce in ¼ litra mleka, lahko tudi umetnega.) Ribjo mehko skuhaj in jo razkosaj. Kuhaj tudi krompir in posebej makarone. Napravi na vroči masti omako iz moke, mleka in soli, pridaj muskata, malce limonina in po možnosti jajce. Nato namasti kalup za narastek in vlagaj menjaje krompirjeve rezine, ribo in makarone. Povrhu vlij omako in speci narastek v peč. Med ribo, krompir in makarone lahko potrosiš parmezana, če ga še imaš; s tem okus še zboljšaš.

Ribja žolca. Sestavine: pol kg ribe, 2 dkg želatine. V poldrugi liter vode denemo jušno zelenjavo, nekoliko zrn popra in dišavnega nageljčka, malce limonina, sol in kis. To lužo prevremo, Po pol ure položimo v njo očiščeno ribo in jo kuhamo do mehkega. Potem položimo ribo na rešetlo in jo razkosamo. Ribjo lužo še dalje parimo, da se zgosti. Medtem pripravimo želatino, ki smo jo oprali v mrzli vodi in potem raztopili v malo vroče vode. Raztopljeni želatini pridamo pol litru precejene ribje luže in vse dobro premešamo. Z mrzlo vodo oplaknemo primerno skledo, razvrstimo v njej koščke ribe, lično zrezane zelenjave iz ribje luže. (po možnosti še kakšno zrezano trdo kuhano jajce) in polijemo nato ohlajeno ribjo lužo z želatino. Drugi dan je žolca trda. Na mizo jo denemo s kisom, oljem in čebulo.

Drobni nasveti

Gošča od kave je izvrstno čistilo za steklene posode, ki je postala motna. Kolikor mogoče svežo goščo deni v posodo, katero hočeš očistiti in prilij nekoliko mrzle vode. Zdaj posodo dobro stres, da se odrgne prevlaka in potem splahni v mlačnih vodah do čistega.

Kamen iz kotla spravimo s soljo in kisom, potem se ne bo več nabiral. V kotli se naredi, posebno še od trde vode, trda bela prevlaka. Kotel, ki je z njo obložen se počasi ogreva in tudi razjeda stene in dno. Kotel je treba zdrgniti s soljo in kisom. Napravi močno slano vodo vlij jo v kotel in stresaj, drgni s krtačo in splahni z vročo vodo. Preizkušeno sredstvo proti kamnu v kotlu je, ako v nov ali do čistega opran kotel položimo

kos marmorja, ki naj bo vedno v kotlu. Gospodinje imajo navado, da vsak teden enkrat očistijo kotel. Najbolje je da kotel vsak dan sproti očistimo. Vsaki gospodinjji naj bo pravilo: kolikor vode odtočiš, toliko vode takoj prilij. Nemarna je ona gospodinja, ki ima skoro prazen kotel iz katerega se med kuho dviga para. Pri močnem kurjenju v dobrih štedilnikih voda v kotlu zavre, ki tudi dviguje paro. Vrelo, ali vročo vodo odtoči in prilij mrzle. Pred vsako peko v pečici je paziti tudi na kotel, da je poln vode in sicer tople. Mrzla voda ohlaja pečico, ki slabo zapeče zgornjo stran kruha, ali pečiva.

Poroke v starih časih

Pri sklepanju zakonov so bili roditelji že v starih časih zelo oprezni. To se posebno dobro vidi iz poročne pogodbe izza časov pred Kristom, ki jo hranijo v berlinskem muzeju. Listina ima naslov »Poročna pogodba med Heraklijom in Demetrijo.« V njej je napisana med drugim: »Heraklij vzame za ženo Demetrijo, hčerko očeta Laptinesa in matere Filetis, kot svobodna mož svobodno ženo. Prinesla mu bo oblek in nakita v vrednosti 1000 drahem.« Nadalje je v poročni pogodbi določen kraj stanovanja, o katerem odločata skupaj mladi mož in oče mladenke, na koncu pa je še točneje odrejeno vse za primer, če bi se zakonca kdaj razšla. Tisti, ki je krivec, mora storiti vse korake za ločitev. Vprašanje krivde rešuje posebej izbrano razsodišče. Če se ugotovi, da je krivec mož, ali če moža zalotijo in flagrantni, mora ženi, odnosno njenim roditeljem vrniti vso doto, povrh pa še 1000 drahem v srebru. Poročno pogodbo je podpisalo 6 prič. Listina je najboljši dokaz, da so bili starši pri porokah svojih hčerk sila oprezni.

Skoro neverjetno se sliši, da je bila v prejšnjih časih dota maksimizirana, odnosno določena najvišja vsota. Ko je namreč v 16. stoletju zavladal običaj, da so mladeniči izbirali samo bogate neveste, in so zato s romašna in poštena dekleta ostala brez mož, so v nekaterih mestih, med drugim tudi v Florenci, sklenili mestni možje, da sme dota florentinskih deklet znašati največ 1600 forintov. Iz tega denarja se je morala nabaviti tudi oprema za nevesto, ki ni smela stati več kakor 150 forintov. Toda kakor beleži kronika, tudi ta ukrep ni zagotovil revnim florentinskim dekletom mož. Mladenič so na vse mogoče načine izigravali predpise, tako da so še vedno prihajale v poštev za možitev skoraj izključno samo bogate mladenke.

Tudi pri nas je bilo sklenjenih še nedavno cela vrsta zakonov, kjer so ženini in neveste, še bolj pa njih starši izbirali zanje najrajši petične zakonske druge. Hvala bogu, da se je začela ta navada opuščati in da je prevladalo prepričanje, da so pridne roke več vredne kakor vsa dota.

povsod prebudili ljudi iz spanja in povsod vpraševali enako: »Ali ste videli Pikelejevo Mahitabel?«

A nihče ni ničesar vedel. Čim se je zdanilo, sta šla Ralf in Mike še enkrat k reki pri mlinu in zdaj sta našla Mahitabel. Utopila se je v jezeru pri mlinu.

Prinesla sta mrtvo v mojo hišo. Bila je mrzla in otrpla. Njeni bujni lasje so bili polni blata. Judita je umila truplo ter ga zavila v svojo belo obleko.

Sporočil sem to dekletovim sorodnikom, pa tudi gospodu Thomasu ter Eliju, a nobeden ni dal besede od sebe. Druga dne sem stopil k pastorju in ga vprašal: »No, kako bo s pokopom?«

Jasno in kratko mi je odgovoril, da niti misliti ni na krščanski pogreb.

»Samomor je smrtni greh,« mi je pojasnil.

Šla sva torej z Andyjem, da bi stesala trugo za Mahitabel in ko je zdaj ležala tam, z majhno blazinico pod glavo, je bila videti v svoji bleđi nežnosti neskončno ganljiva. Usmiljena smrt ji je izbrisala sledove trpljenja z obraza, ki nam je mirno in zadovoljno gledal naproti, obdan s svetlimi lasmi, ki jih je bila Judita skrbno uredila.

Pod drevjem na bregu reke smo izkopali grob. Vanj smo spustili trugo in ob odprtem grobu sem izmolil kratko molitev. Preden smo odšli od svežega groba, sem rekel svojim spremljevalcem: »To vam rečem, dokler bo gospod Thomas dušni pastir v naši zajednici, tako dolgo ne pridem več k maši.« Mike si je znova posadil na glavo svoj stari oguljeni klobuk ter izjavil: »Tudi mi ne prestopimo več tiste hiše, na to se lahko zanesete, gospod Filip.«

Tudi ostali so pritrdili. Ta trenutek je zasopla od nagle hoje stopila Linda iz gozdiča. V rokah je nosila šopek rožmarina in sivke ter dva napol zmrzla rožna popka.

Mike, Andy, Judita in Ralf so šli molče domov. Linda in jaz sva ostala sama. Šla je h grobu in ko se je sklonila, da bi položila na gomilo svoj pristrčni majhni dar, sem videl, da so padale solze na temno vlažno zemljo.

Čisti vonj prsti se je mešal s svežim vonjem rožmarina. Linda je počasi vzela iz žepa robec, ter si obrisala solze.

(Nadaljevanje)

PO SVETU

× **O ščetkah.** Kdo bi mogel poznati starost vseh nešteti predmetov, ki jih rabimo v vsakdanjem življenju! Kdo ve, kdaj so si začeli ljudje česati lase ali snažiti obleke s ščetkami? In kdo ve, kdaj se je prvič pojavila najmanjša ščetka, sobna, katere civilizirani ljudje zdaj ne morejo pogrešati? Ščetka za lase že pri starih Grkih ni bila nov izum. V starih časih je pa imela obliko čopiča. S tako ščetko si je Sokrat vsako jutro pogladil lase. Aleksander Veliki, ki je bil zelo dostopen azijskemu luksusu, je imel ščetko z zlatimi ročajem. Rimljani so šli že korak naprej. Njihov peniculus, ščetka za obleko, ni manjkal v nobenem rimskem gospodinjstvu. Pri Rimljanih so bile ščetke večinoma iz konjske ali volovske žime in imele so skoraj že isto obliko kakor naše. Ščetka za lase je pa dobila pri Rimljanih praktično obliko ročne ščetke z daljšim ročajem. Zobna ščetka izvira s Kitajskega, kjer se je pojavila v 17. stoletju, a v Evropo je prišla leta 1675. Še v 18. stoletju je bila v evropskih deželah zelo redka. Šele sredi 19. stoletja se je v kulturnih evropskih deželah splošno razširila.

× **Točne ptice.** Ljubitelji malih kričavih pevcev vedo, da začno ptice iste vrste prepevati vsak dan ob enakem času. Kosi n. pr. se oglasijo skoraj v istem hipu, tako da je čisto nemogoče ločiti, ali je ta ali je oni zapel poprej. Isto velja za škorce in ščinkavce. Raziskovalci so mnenja, da se ravnao ptice po soncu in ne po svetlobi, ker začenjajo svoje koncerte navadno ob enakih urah, ne glede na to, ali je dan jasen ali oblačen.

× **Otok brez očesnih duplin** se je rodil leta 1925. v Sabloncauxu v Franciji. Seveda še živi in raste popolnoma normalno, samo sledov oči nima sploh nobenih. Njegova glava je takšna, da prehajajo čelne kosti takoj v lične kosti brez sleherne dupline. Tam, kjer bi morale biti oči, je gladka koža. Nesrečni otrok ima šest bratov in sester, ki so vsi zdravi in normalni.

× **Vančingvej uspešno operiran.** Predsednik narodne Kitajske Vančingvej si je dal te dni odstraniti kroglo, ki jo je dobil ob atentatu 1935., ko so nanj streljali na peti seji osrednjega nadzornega odbora kitajske narodne stranke v Nankingu. Operacija je dobro uspela, bolnik naglo okreva. Predsedniške posle vodijo med tem preizkušeni uradniki ministrskega predsedništva.

× **Kaj so stroboskopi?** Nekateri stroji in motorji se vrte tako hitro, da se izpremenene premikajoči se deli v širok siv kolobar. Tako recimo ne vidimo propelerja pri letalu, delo elektromotorja itd. In gotovo bi bilo zelo zanimivo ugotoviti ali opazovati, kako delujejo posredni sestavni deli, če niso nevarno preobteženi. Treba je ugotoviti, ali nimajo krila propelerja, prižne v ventilu itd. nevarnih tresljajev, ali niso nevarno preobtežene. Pri nekaterih strojih bi moglo to uničiti ves mehanizem in zato je treba najti vzrok nevarnih tresljajev. Po tovarnah si poma-

O lepi hoji in lepi drži otrok

Lepo zgrajeno telo s pokončno in ravno držo, lepo in varno hojo in s prirodno gracioznimi gibanji je čisto gotovo prijetnejše kakor lep obraz na mlahavem, netreniranem telesu. Telesna drža odkriva človeka v njegovem bistvu — a tudi iz načina, kako hodi, stoji, sedi in se giblje, lahko razberemo marsikaj. Na žalost ima prav malo ljudi že od prirode lepo, prožno in elastično hojo in morda še manj lepo držo. Zato je treba pomagati s smotrnim in vztrajnim vežbanjem, začeti pa moramo že pri otroku, kajti v otroški dobi je izvir raznih razvad v hoji in drži. Ako vidimo starejšega človeka z okroglimi hrbtovi, vrtilimi prsi, naprej nagnjenim telesom in povešeno glavo, smo si lahko v svesti, da si je vse to pridobil že kot otrok, ker se njegovi starši niso pravočasno borili proti zlu.

Posebno naloga matere je, da nenehno pazi na držo in hojo otrok in da si jih večkrat pogleda neobtečene z vseh strani: tako more hitro ugotoviti, ali nima otrok skrivljenega hrbta, visečih ramen, preploščatih prsi in podobno. Ako kaj opazi, mora pravočasno k strokovnemu zdravniku, da se pohaba odpravi, dokler je okostje, mišičje in kitevje raztežno in elastično. Najbolje pa je seveda, ako se pohabe prepreči, kar je možno s primernimi telesnimi vajami, plavanjem in tekanjem. Poznatl pa je treba tudi vzroke pohab, da se jih varujemo.

Slabo držo otroka najčešče zakrivi napačno sedenje v šoli in pri šolskih nalogah. V mnogih naših šolah so klopi naravnost nemogoče, toda

vseeno jih odgovorni činitelji zaradi stroškov ne nadomestijo z boljšimi. Doma so pa stoli in mize pogosto previsoke, saj so prirejani za odrasle. Posledice so skrivljena hrbtenica, neenakomerno visoke rame ali boki. Doma si moremo pomagati tako, da otroku sedež podložimo, a za noge mu oskrbimo podnožnik. V mestih hočejo vsi otroci imeti mape, toda one povzročajo enostransko obremenitev telesa in pogosto trajno slabo držo telesa. Tudi neprimerno, zlasti prezgodnje in pretežko telesno delo je krivo izobličje telesa. To opažamo pogosto na deželi, kjer morajo mnogi otroci prezgodaj pričeti pomagati služiti kruh.

K lepi drži mnogo pripomore način, kako nosimo glavo, namreč visoko in z nekoliko naprej nagnjeno brado. Otroci se tega lahko igraje naučijo, posebno, ako morajo nositi na glavi majhna bremena — na primer kako blazinico ali knjigo in jih tako balansirati, da ne padejo na tla. Primer za uspeh takih vaj je gracija v drži in kretnjah pri južnjaških ženah, ki večino bremen, vodo in košare, prenosijo z glavo. Tudi lepe hoje lahko mati svoje otroke igraje nauči, ako vadi z njimi hojo po črti, to se pravi, da se noge pri hoji ne postavljajo ob strani druga poleg druge, temveč druga za drugo. Uspeh je gibčna in prožna hoja, toda potrebna je primerna vztrajnost in mnoge vaje.

Slednjic navajamo še stavek vzgojitelja Krušena, ki bi ga morale matere svojim otrokom vedno in vedno ponavljati, ako hočejo pri njih doseči lepo hojo in lepo držo: »Kadar hošiš, stojiš ali sediš, se naredi kolikor mogoče velikega!»

gajo v takih primerih s stroboskopskimi aparati. Ti merijo število obratov, ker omogočajo opazovati in fotografirati naglo vrteče se stroje. Stroboskop dela zelo kratke ostre bliske. Če gre to enakomerno prekinjanje svetlobe sporedno s številom obratov, se nam zdi, da stroj miruje in tako lahko opazujemo, ali se oblika sestavnih delov izpreminja. Tako pride tehnika na to, kakor je treba nevarnost odstraniti, da se stroj ne pokvari.

× **Svečan pogreb dveh bolgarskih častnikov,** ki sta padla v junaškem značilnem boju z ameriški letelci trdnjavami nad Sofijo, je bil 23. t. m. v prisotnosti predsednika Sobranja (parlamenta) profesorja Kalfova, več ministrov in številnih generalov. V imenu kralja Simeona je položil na grobova venec princ Ciril, sledili so venci ministrskega predsednika in drugih ministrov. Svečane govore sta imela sofijski metropolit Stefan in major Kombakov.

× **Japonci in jazbec.** Japonski nacionalizem propagira povratek k starim izročilom in v skladu s tem povratkom je, če v deželi vzhajajočega sonca sedaj jazbečev meo spet bolj cenijo nego v desetletjih, ko se je japonski jedilni list evropelziral. Že starojaponske junaške pesmi slavijo krepko in okusno jazbečev juho. Sodiijo, da je v tej deželi še danes kakšnih 200.000 jazbecev, a jazbečeve kože so bile vedno važen japonski izvozni predmet. Japonske družine cenijo sedaj dosti bolj tudi jazbečev meo, ki spominja po

okusu na račje meso. Spet so jedi iz tega mesa na jedilnih listih najfinjših restorantov v prestolnici in njih cene niso nizke. Povpraševanje je tako naraslo, da so bile oblasti prisiljene določiti najvišje dovoljene cene.

× **Med nevihto slabše mleko.** Prof. dr. Günger v Kielu je prišel do zanimive ugotovitve, ki je zlasti važna poleti in med vojno. Napravil je več poskusov na kravah in sicer med hudo nevihto. Poskusi so pokazali, da je bilo v mleku, namoženem med nevihto, znatno manj maščobe kakor sicer. Odstotek maščobe v mleku ene krave je padel od 4.20 na 2.40. Dan po nevihti je bil pa odstotek maščobe v mleku zopet normalen. V splošnem je prišel dr. Günger na podlagi svojih poskusov do zaključka, da izgubi krave mleko ob dnevih neviht na maščobi dobro tretjino.

× **Nestrohnelo truplo.** V cerkvi v Hechsviku na švedskem so v podzemski jami odkrili krsto s truplom mlade ženske. Truplo je bilo popolnoma nedotaknjeno, kakor so ga balzamirali. Tudi bogatega oblačila in belega poročnega pajčolana zob časa ni bil načel. Kakor so ugotovili, gre za nevesto, ki je umrla l. 1702. nenadno med poročno ceremonijo. Doselej še niso mogli ugotoviti, zakaj nje truplo do današnjega dne ni razpadlo.

Zatemnitev od 17.30 do 6. ure!

Krizanteme

Mali Milci je umrla zlata mamica. O, kako je bila sirota žalostna! Hodila je po zapuščenem domačem vrtu in plakala. S svojimi zlatimi lasmi si je brisala svetle solzice in mislila na svojo mamo.

V prirodi je pa vladala pozna jesen. Listje je že odpadlo. Gola drevesa so strmelja v žalostno dekllico. Dolge veje so v vetru šklepetale. Milica je postala kar strah. Zazdelo se ji je, da jo vabijo drevesa v svoj koščeni objem. Hitela je v hišico k svojemu očetu, ki je zamišljen sedel za mizo.

Tedaj se je Milica spomnila, da bodo prihodnje dni ljudje praznovali praznik Vseh svetnikov in Vernih duš. Spomnila se je na jesenske rože, s katerimi bo treba okrasiti materin grob. Vrnila se je na vrt. Pozabila je na strah. Šla je po gredicah pogledat, če raste še kaka zakesnela jesenska rožica, da bi jo nesla na pokopališče.

Milica je hodila po samotnih gredicah. Nikjer ni našla nobene rožice. Kako so lepo cvetele ponosne dalije! Še pred par dnevi so se deklci prijazno smehljale in zdelo se ji je, da jo kar vabijo: »Natrčaj nas, vesel se nas!»

Ona jih pa ni potrgala in ni se jih veselila, saj je vedno mislila na svojo mrtvo mamo. Pa je prišla slana. S svojim strupenim poljubom je poljubila nežne dalije in kakor bi jih ozele ognjene roke in iztisnile iz njih življenje.

»O, ti hudobna slana! Zakaj si mi vzela moje rožice? Kaj naj ponesem mamici na grob? Ali naj ga kar pustim, da bo ves žalosten in zapuščen?« je tarnala dekllica.

Vrnila se je zamišljena v sobo. Sela je k odprtemu oknu. Jesenski hlad je bil zunaj, a ona ga ni čutila. Njene modre mlie oči so vročično sijale. Ubožica je imela lahko vročico.

Naslonila se je na okno. Sonca ni bilo nikjer videti. V daljavi so plavale lahke meglice. Nebo je bilo oblačno.

Tedaj je stresel mraz šibko telesce dekllice. Zavel je oster veter in hotela je okno zapreti. Pa je zagledala v ozračju prvo snežinko. Lepa in bela se je kakor prožno peresce spuščala niže in niže.

Milica jo je opazovala. Ko je bila snežinka že tik nad njo, je zaplesala. Dekletce je stegnilo svojo roko in snežinka se je spustila na njeno ozko dlan.

Tedaj je začutila Milica v roki čuden tresljaj, kakor bi bila elektrizirana. Snežinka na dlani se ni raztopila. Nekaj je na roki vztrepotalo in že je stala na Miličini dlani mala vila, nič večja kakor kazalček. Vila je bila popolnoma bela. Njenega telesca se je ovijal blesteč pajčolan.

»O, kako si lepa! Kje si se vendar vzela, ti ljubka živa punčka?« se je začudila Milica in jo hotela poljubiti.

»Nikar me ne poljubi!« jo je posvarila vila. »Če me poljubiš, se raztopim in zginem na svoji snežinki,« je rekla vila in ukazala deklci, naj jo nese na vrt.

Milica je ubogala in odnesla vilo na dlani prav varno iz hiše.

Vila je pa pripovedovala:

»Jaz sem vila Snežinka. Vsako leto splevam na krilih prve snežinke na zemljo. Tedaj tli v naravi še vedno poslednja iskra življenja. Zakesnele in najbolj živave rastline se tedaj bore z mrazom. Jaz pa priplavam, da ugasnem tudi njim lučko

življenja. Samo zaplešem nad naravo in že zanjanja svoje zimske sanje.

Ko sem danes plavala v zraku, sem čula tvoje vzdih in mahoma si se mi zasmilila. Tvoj vtrec je že prazen, brez rožic je. Zato ti bom jaz podarila svoje rožice, krasne rožice vile Snežinke. Cvetele bodo vsako leto baš na žalostni praznik vseh vernih duš. Snežec jim ne bo škodoval. Pazi in čuvaj jih pred mojo hladno sestrico Slano. Pokrivaj jih v mrzlih nočeh! Veš, dekllica mila! Moje rožice so živo rdeče ko tvoja otroška ljubezen do drage matere. Med njimi so tudi bele, nedolžne kakor tvoja čista dušica. Nekatere imajo celo črne in mračne cvete, mrke kakor tvoja žalost. Našla boš med njimi tudi rumene cvetke, ki gore kakor lučke na grobeh rajnkih.«

Vila je umolknila. Splavala je z dlani dekllice in že je zaplesala nad vrtnimi gredicami.

Milica jo je gledala. Mahoma je uzrla nežno belo snežinko, ki je splavala k vili. Vila je zgnila.

»Dobro se imej, dekllica ljubljena!« je tedaj začula Milica glas vile iz višave. Ozrla se je, a vile ni videla nikjer.

Hitela je na gredico. Kar vidno so poganjale in brstele iz tal rože. Preden je dekllica odšla v hišo, je rasla pred njo polna greda samih prelestnih — krizantem. Pestri cvetovi so se deklci prijazno smehljali in se odpirali pred njenimi očmi.

Naslednji dan je nesla Milica šopek teh krasnih rož na grob svoje mamice. Ljudje so se čudili in ugibali, kje neki je bila dobila dekllica tako cvetje. Tisto leto je bil okrašen z najlepšimi rožami preprost grob Miličine mamice.

SMEŠNICE

NI ZNAL POVEDATI PO KRANJSKO

Cebulovec in Česnovc kolovratita trda kakor kanona domov. Pa reče Cebulovec: »Salamensko dolgo sva ga žehtala, saj že sonce vzhaja!«

Česnovec: »Kaj besediš! To je vendar mesec.«

Cebulovec: »Stavim, da je sonce.«

Medtem srečata Italijana, ustavita ga in ga prosita za pojasnilo, ali je na nebu sonce ali mesec.

»O, salamenski, to Vam ga bom prau nagel povedu,« reče Italijan in nekaj časa preišlja. Nato zmaže z glavo in reče: »Gošpoda, Vam ga ne morem povedati po kranjski, ker sem ga iz Trieste doma ...«

V TRAMVAJU

— Gospodična, koliko pa ste prav za prav stari?

— Štiri in dvajset. Zakaj pa vprašate?

— Kar tako. No, s temi leti bi se že lahko postavili na lastne noge.

POKLICNA USPOSOBLJENOST

Šef: »Imam le eno tajnico na katere molčečnost se lahko absolutno zanesem: ona prvič ne razume, kaj ji dikiram; drugič pa pozablja, kar je napisala.«

STUDENTOVSKO PISMO

Mrdnikov Bolte študira v Ljubljani. To se pravi, ne študira ne preveč, pač pa potrebuje mnogo denarja. Zato piše očetu: »... Razen tega Vas prosim za denar in za klobuk, ker imam hlače že tako strgane, da hodim bos.«

SE NIMA ŠTEVILKE

Janez (v trgovini s čevlji): »Dajte mi par čevljev za mojega sina.«

Prodajalec: »Katero številko ima?«

Janez: »Moj sin, še nima številke. Do sedaj je vedno hodil bos.«

PRI POROTNI OBRAVNAVI

To je bilo takrat, ko smo imeli še poroto.

Predsednik: »Torej, obtoženec, lepo po vrsti povejte, kako je bilo.«

Obtoženec: »Takole se je zgodilo: Moj prijatelj je bil vinjen, pa je udaril po mizi in zakričal: »Vsi skupaj ste svinje!«

Predsednik: »Obrnite se proti porotnikom, kadar govorite!«

ZALNO VINO

Golobivniku je umrla žena in možak je ves mraben prišel tolažiti svoje gorje v gostilno: »Natakar, prinesite mi liter vina!«

Natakar: »Črnega ali belega?«

Golobivnik: »Črnega, seveda, saj vidite, da žalujem.«

ZID OSTANE VEDNO SAM SEBI ZVEST

Zida Izaka so napadli v gozdu razbojniki in njihov poglavar mu je zagrozil: »Daj, kolikor imaš, sicer te ubijemo.«

»Sto lir imam in nič več,« je rekel Izak in odšel poglavarju denar.

»Prijatelj,« se je razjezil poglavar, ko je preštel denar, »saj manjka šest lir.«

»Oha, če takoj plačam, dobim povsod šest odstotkov popusta.«

OTROK

Mati: »Sinko, pojdi lepo iz sobe, ker pride zdaj k meni zdravnik!«

Sinko: »Mamica, prosim te, naj ostanem tukaj, da bom videl, kako te bo zdravnik potegoval za nos.«

Mati: »Kako to?«

Sinko: »No, saj je atek včeraj dejal, da te zdravnik samo za nos vleče.«

ČE SE STAVBE PODIRAJO

»Jaz sem prav natančno vedel, da se bo ta stavba podrla.«

»Zakaj pa niste tega javili oblastvu?«

»Hotel sem imeti dokaz, da je bilo moje mnenje pravo ...«

POZNA SAMEGA SEBE

Na lipskem velesojmu je bila svoječasnno navada, da je razstavljalec po sklenjeni kupčiji poklonil kupcu kako malo darilca. Artur Kohn je tudi kupil precej blaga, za katero je izstavil menico z rokom treh mesecev. Dobil je tudi pol tucata nogavic v poklon.

»Kaj samo pol tucata nogavic mi daste?« je razočarano vprašal.

»No, kaj pa še hočete? Ali želite, da Vam dam po vrhu še Vašo menico?«

»Ne, ne!« je žurno odgovoril Kohn, »imam že rajši nogavice!«

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

35. NAVADNI SLEZ,

Navadni slez raste tu pa tam po vlažnih krajih, sadi ga pa tudi po vrtovih, ker je tudi med preprostim ljudstvom znana zdravilna rastlina (ajbiš) — Slez je do 1 1/2 m visoka, žametno dlakava, sivozelena rastlina. Porasla je spodaj s peterokrpimi, zgoraj s trokrpimi listi, ki so v obliku okroglasti in pri dnu nekoliko srčasti. Peclji so precej kratki in imajo pri dnu dva, po 1 cm dolga, črtalasta prilistka. Po več cvetov raste skupaj ali na koncu vej ali med listi ter stebлом; povprečno merijo po 5 cm v premeru. Čašo ogrinja 8—10 podpornih listov, ki so pri dnu obodasto/zrasli. Venčnih listov je pet; svetlorožnati so ali beli in narobe srčasti s plitko zarezo. Prašniki imajo rdeče prašnice in so zrasli z nitmi v cev, ki pokriva kolačasto plodnico in obdaja snopič pestičevih vratov.

Listje obiramo sproti, ko dobro doraste, in ga sušimo v senci. Cvete, in sicer cele, beremo v juliju in avgustu. Korenike kopljemo jeseni; še sveže olupimo in potem posušimo pri toploti 35° C. Navadno jih zrežemo v majhne kocke. Skorja korenike in odrezane korenine so dobra klaja za krave mlekarice.

Iz sleza kuhamo čaj proti pljučnemu katarju, kašlju in hripavosti, navadno kot primes z drugimi zdravilnimi rastlinami (prsni čaj).

Križanka št. 3

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. slovenski politik in socialni delavec, 5. ptica, 9. alkoholna pijača, 13. delo, opravek, 18. ozek pramen, 20. vrsta plesa, 22. začeti misliti o zadevi, katere izid se nas tiče, 25. dežela v Zadnji Indiji, 27. grški bog vojne, 28. kvartaški izraz, 30. enota evropske valute, 31. reka v Sibiriji, 33. vojaški pratež, 35. pokrajina v Arabiji, 37. tekočina, pijača, 39. egipčanski sončni bog, 40. glasbeni pojem, 41. morala, čud, 43. ponovno, večkrat, 46. okrajšan veznik, 47. okrajšano žensko ime, 48. japonska dolžinska mera, 50. svetopisemska oseba, 51. gošpa (tujka), 53. svetopisemska oseba, 55. enota evropske valute (množina), 57. stara beseda za pivo, 59. enota evropske valute, 62. svetopisemska oseba, 64. svečana predstava, obleka, 66. pesem, 69. igra, 70. v prsih, 72. severnjaško moško ime, 74. potem, 76. šop prazne slame, 78. v ukazu, 79. grška boginja, 81. vas pri Kamniku, 83. glasbeni pojem, 85. zanos, gorečnost, vnema (tujka), 87. pritok Save, 88. svetopisemska oseba, 90. racionalno živilo, 92. grški bog ljubezni, 94. predlog, 95. turški fevdalni mogočnej, 96. veznik, 98. namestnica za izvoljeno voditeljico, uradno postavljena voditeljica, 102. slovanski kralj, 104. vinski kis, 106. temveč, kakor, 107. električna merska enota, 108. znak za kemično prvino, 110. utežna enota, 112. menično poročstvo, 114. nerabljen, 116. oblika pomožnega glagola, 117. bolezen, 118. gora v severni Grčiji, 119. padavina.

Navpično: 2. skrajni del celine, 3. doba, čas (tujka), 4. nemški filozof, 6. glej 70. vodoravno, 7. oče, 8. rimljanski cesar, 10. predlog, 11. vodni pojav, 12. del kolesa, 13. del mize, omare, 14. reka v Sibiriji, 15. prenašalec vesti, 16. hlapljiva tekočina, ki se uporablja v zdravilstvu, 17. potrebuje točaj, 19. maskarade, pustne prireditve, 21. pisalna potrebščina, 23. del ladje, 24. okus časa, 26. sredstvo za ugotavljanje količin, 28. veter, dih, 32. tovarne živali, 34. predlog, 36. del ust, 37. domača žival, 38. letopis (tujka), 42. zlodej, satan, 44. del človeka, 45. mestece v Dalmaciji, 47. moško ime, 49. azijska visoka planota, 52. riževo žganje, 54. predlog, 56. glej 85. vodoravno, 58. oddelki, skupine, 60. drag kamen, 61. hribovje na Primorskem, 63. vrsta tesa, 65. snovni delec, 68. vas pri Kranju, 71. stoj, pika (tujka), 73. teritorialna enota cerkvene uprave, 75. o bleškem pravi pesem, da je kinč nebeski,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	18			19		20		21		22		23				
24		25			26		27		28			29			30	
31	32		33			34		35		36		37			38	39
40				41			42		43		44				45	
46			47				48	49		50				51		52
	53	54				55		56		57		58		59		60
61		62			63		64		65		66	67		68		69
70	71		72			73		74		75		76		77		78
79		80		81			82		83		84		85		86	
87					88			89		90		91		92		93
		94						96	97		98		99			100
101		102	103				104			105		106			107	
108	109		110				111		112		113		114		115	116
117									118				119			

77. vodni hlapci, 80. glej 92. vodoravno, 82. medmet, 84. pristanišče v Srijji, 86. neumne, norčave, 89. mesto ob francoski obali, 91. beseda v očenašu, 93. briga, težava, 95. bog ljubezni pri Rimljanih, 97. reka v Rusiji, 99. moško ime, 100. italijanska poročevalska ustanova (krat'ca), 101. evropska prestolnica, 103. glej 7. navpično, 105. izmikavč, dolgoprstnej, 109. egipčanski sončni bog, 111. medmet, 113. italijanski spolnik, 115. igralna karta.

REŠITEV KRIZANKE ŠT. 3

Vodoravno: 1. Ljubljana, 9. Grosseto, 15. Ob, 17. jase, 18. agilen, 20. Jokohama, 22. upokojen, 24. maček, 26. črtan, 27. boj, 28. cc, 29. enota, 31. skaina, 32. Benver, 35. omi, 36. Havana, 39. nor, 40. olja, 41. Mura, 42. as, 43. ta, 45. stop, 47. komora, 50. od, 51. nocoj, 53. dož, 54. stro-

mak, 58. lepi, 60. etilen, 62. zalivati, 63. placet, 65. masoni, 66. ej, 67. zel, 68. Adam, 70. rep, 71. dan, 73. Valo, 75. Iran, 78. teran, 79. kič, 80. kolera, 83. os, 85. ravan, 87. Ir, 88. okaran, 89. sol, 92. Levanta, 94. po, 95. atom, 96. dober, 97. zardim.

Navpično: 1. ljub, 2. Japod, 3. usojen, 4. bek, 5. Jajce, 6. age, 7. Nine, 8. al, 9. gnati, 10. oja, 11. sok, 12. ek, 13. točka, 14. ohrana, 15. Oman, 16. banana, 19. Emona, 21. atlas, 23. ocvrto, 25. ča, 30. noji, 31. svarljen, 33. nosnica, 34. ropot, 36. Hum, 37. Arosa, 38. stolp, 41. mož, 44. Adela, 46. ocet, 47. konopec, 48. Arij, 49. vatel, 52. jma, 53. deset, 55. ov, 56. mazač, 57. kilogram, 59. pada, 61. Lar, 62. zidar, 64. emirat, 68. da, 72. anal, 73. vinar, 74. skop, 76. rano, 77. nos, 79. kava, 81. oko, 82. era, 84. sod, 86. vez, 87. iti, 90. lo, 91. le, 93. nd.